PIRMIEJI ĮGŪDŽIAI

ŽŪKLĖS PRADŽIAMOKSLIS

ŽŪKLĖS PRADŽIAMOKSLIS

Fiona Patchett

Apipavidalino Rachel Kirkland ir Jan McCafferty

Piešiniai Joanna Venus, Kevin Lyles ir Chris Shields

Nuotraukos Howard Allman

Iš anglų kalbos vertė Steponas Pučinskas

Kaunas „Šviesa“ 1999

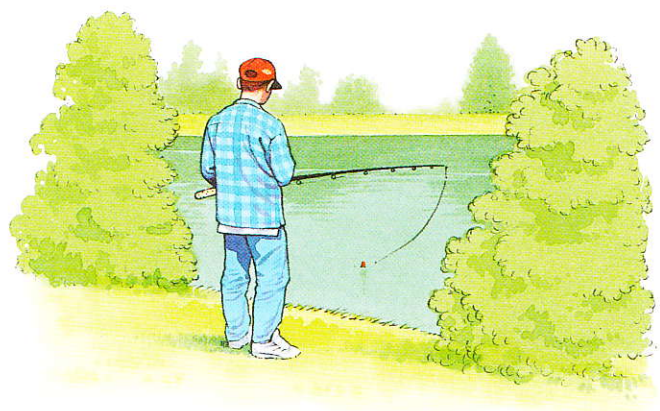

Turinys

2 Apie žūklę
4 Prieš išeinant į žūklę
6 Meškerės paruošimas
8 Kotai, ritės ir valas
10 Mazgai
12 Užmetimas nuo savęs
14 Gaudymas plūdine meškere
16 Kokių būna plūdžių
18 Gaudymas dugnine meškere
20 Užmetimas per save
22 Kaip ištraukti žuvį
24 Kaip elgtis su pagauta žuvimi
26 Masalai
28 Gėlavandenės ir jūrinės žuvys
30 Aplinkos apsauga
31 Žvejo žodynėlis
32 Rodyklė

Apie žūklę

Žūklė, arba meškeriojimas, — viena iš seniausių sport o šakų pasaulyje. Yra daugybė žuvų gaudymo būdų. Šioje knygoje aprašome du populiariausius: gaudymą plūdine ir dugnine meškere, patariame, kaip nesužeistą žuvį paleisti atgal į vandenį.

Įrankiai

Prieš einant žuvauti tau teks įsigyti žūklės įrankius. Daugelis iš jų yra gana pigūs, bet perskaitęs šią knygą kai kuriuos galėsi pasidaryti ir pats.

Plūdinė meškerė

Šios meškerės svarbiausios dalys — tai plūdė ir svareliai, kurie tvirtinami prie valo. Plūdine meškere geriausia gaudyti žuvis, gyvenančias vandens paviršiuje. Galima gaudyti tiek stovinčiame, tiek tekančiame vandenyje.

Dugninė meškerė

Tai meškerė su svareliu, bet be plūdės. Ja patogu gaudyti prie dugno gyvenančias žuvis. Labai tinka ir gaudant srovėje, nes svarelis padeda išlaikyti masalą norimoje vietoje.

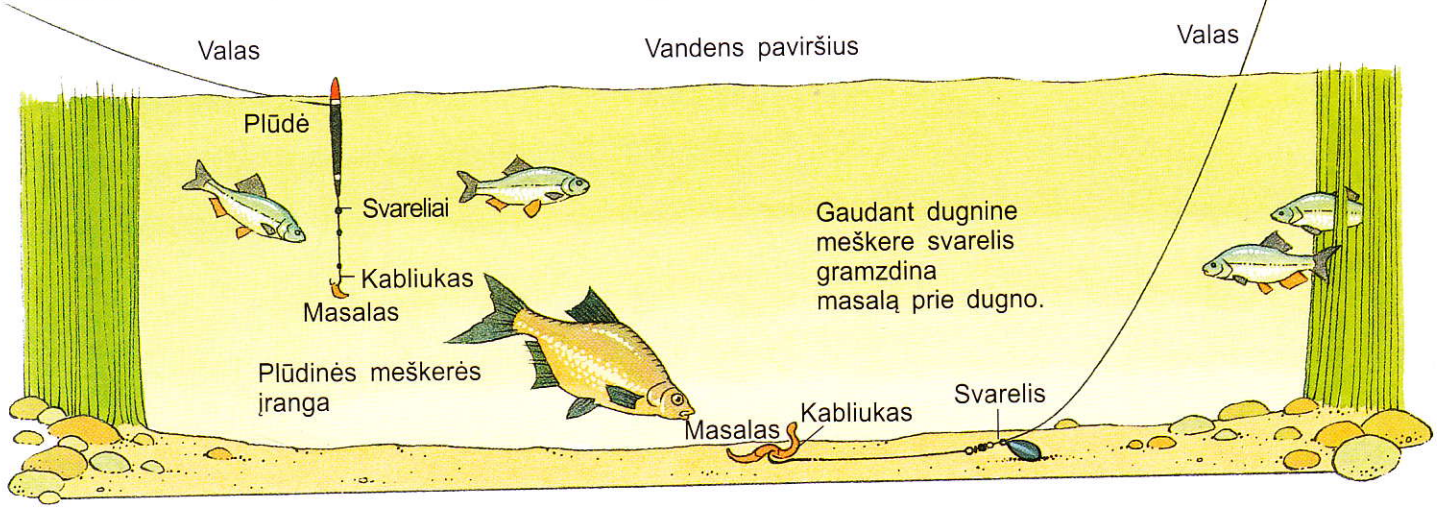

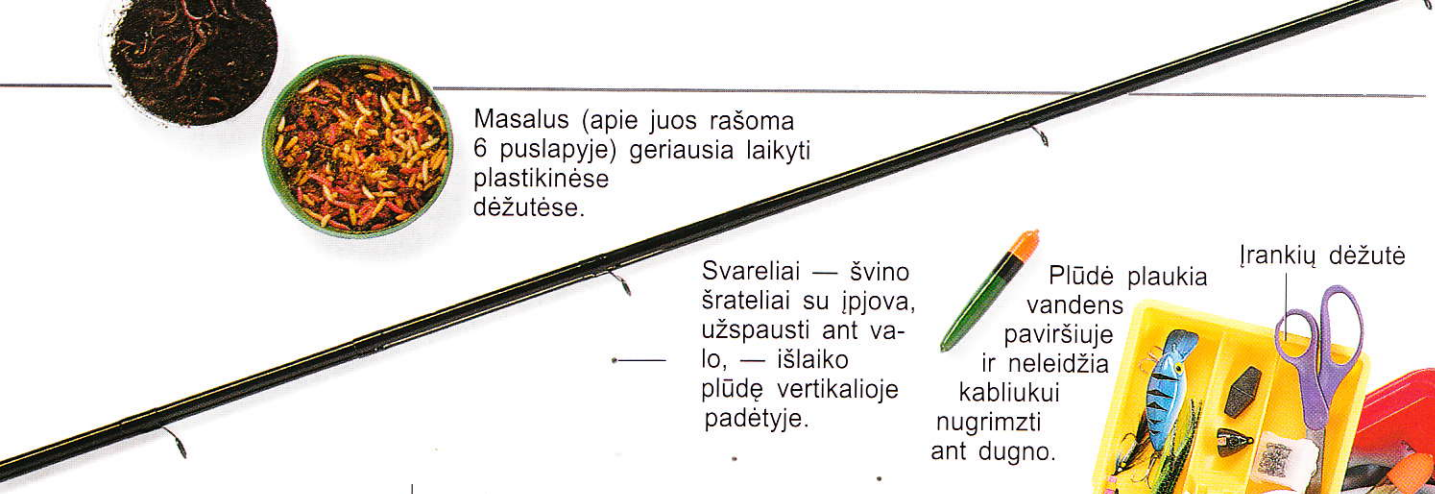

Gėlas ir sūrus vanduo

Vienos žuvys gyvena gėlame, kitos sūriame vandenyje.

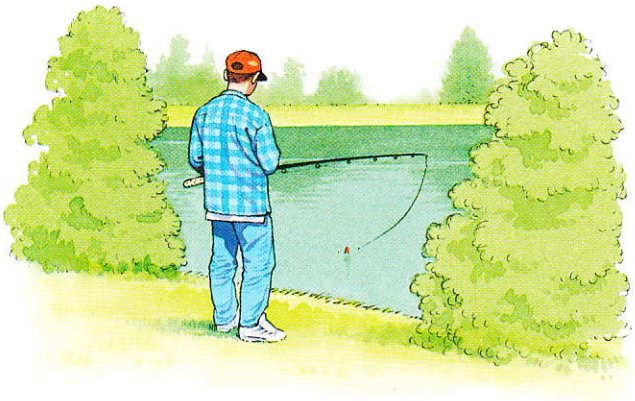

Gėlas upelių, upių ir kanalų vanduo yra tekantis, o ežerų ir tvenkinių — stovintis. Gėlas vanduo yra nesūrus. Apie gėlavandenes žuvis žr. p. 28.

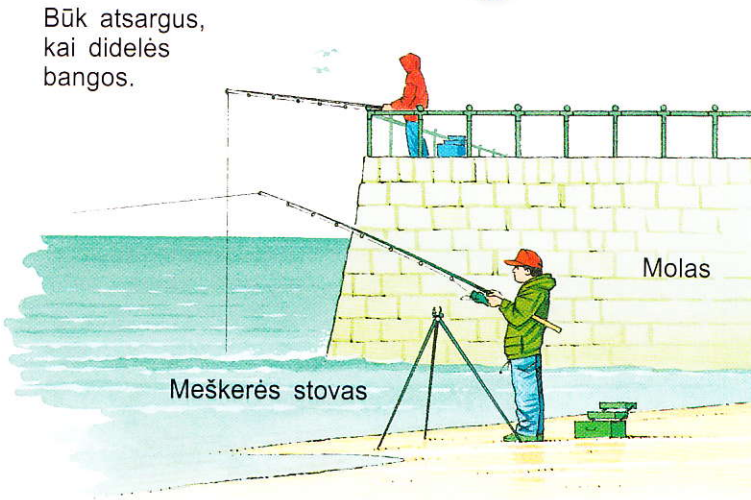

Jūrų, vandenynų arba su jais susisiekiančių telkinių vanduo yra sūrus. Sūriame vandenyje gaudoma nuo molo arba nuo kranto. Apie jūrines žuvis žr. p. 29.

Prieš išeinant į žūklę

Iš pradžių pagalvok, kur ir kada eisi žuvauti. Žuvys dažniausiai maitinasi ankstų rytą arba po lietaus. Tai ir yra pats geriausias laikas žūklei.

Ką pasiimti į žūklę?

Apie tai pagalvok iš anksto, nes žūklė neteiks malonumo, jei būsi alkanas, peršlapęs arba kentėsi nuo šalčio ar karščio. Štai keletas daiktų, kurių nedera pamiršti einant žuvauti.

Žūklės leidimas

Paklausinėk žūklės reikmenų parduotuvėje, kur leidžiama žuvauti. Kartais leidimą gaudyti žuvis pasirinktoje vietoje tenka nusipirkti. Tam tikru metų laiku, kai žuvys neršia, žūklė yra draudžiama.

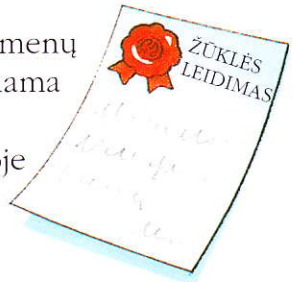

Pasiimk kepurę su snapeliu ir akinius su poliarizuotais stiklais, kurie apsaugos nuo akinančios saulės.

Nepamiršk pasiimti maisto ir atsigerti.

Kremas nuo saulės apsaugos odą nuo įdegimo.

Neperšlampama piniginė

Pasiimk užrašų knygutę, rašiklių ir specialias svarstykles (jų būna žūklės reikmenų parduotuvėje), kad galėtum aprašyti savo laimikius (apie tai žr. p. 24—25).

Švilpukas, kad atkreiptum kitų dėmesį, jei kas nors atsitiktų

Laikrodis, kad žinotum kiek laiko praleidai gamtoje

Audinio atraiža įrankiams nušluostyti

Kur žuvauti?

Atėjęs prie vandens telkinio paieškok patogesnės vietos žūklei. Mėgink aptikti žuvingą vietą. Žvejai stebi vandens paviršių, ar jame nesklinda ratilai. Tai vadinama vandens tyrinėjimu. Štai keletas vietų, kur tu gali aptikti žuvų.

Kaip elgtis prie vandens

- Į žūklę geriau neik vienas.
- Išmok plaukti.
- Pasakyk suaugusiesiems, kur išeini ir kada žadi grįžti.
- Jei žūklausi jūroje, iš žvejų sužinok, kada būna potvyniai ir atoslūgiai. Čia reikia būti ypač atsargiam.
- Niekada negaudyk arti aukštos įtampos laidų. Netoli jų laikomas meškerykotis tampa puikiu srovės laidininku.
- Visada gaudyk stovėdamas ant tvirto pagrindo ir kiek atokiau nuo vandens.

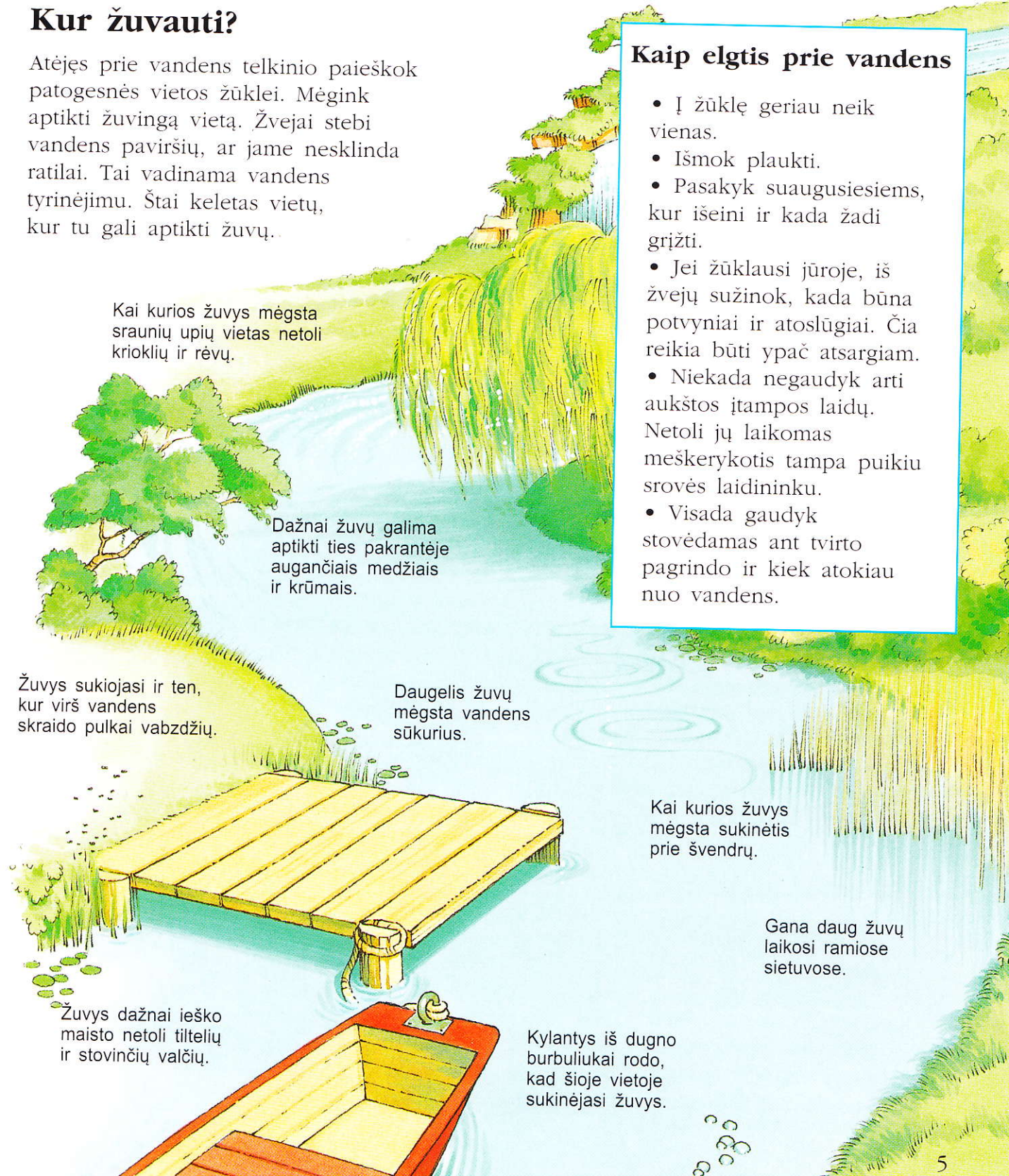

Meškerės paruošimas

Dabar patarsime, kaip pačiam paruošti bambukinę meškerę, kuria galėsi gaudyti nedideles žuveles.

Tau prireiks: apie 3 m ilgio bambukinio meškerykočio; 3 m valo; kamščio; kabliuko be užkardėlės; gumos žiedelio.

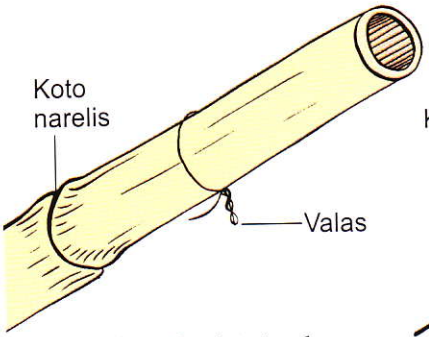

1. Prie bambukinio koto paskutinio narelio paprastu mazgu pririšk valą (apie mazgus žr. p. 10).

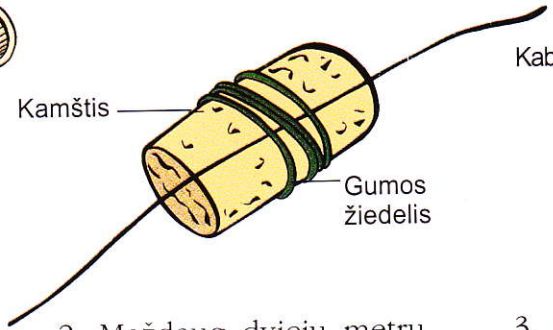

2. Maždaug dviejų metrų nuo koto galo atstumu valą ir prie jo pridėtą kamštį apvyniok gumos žiedeliu.

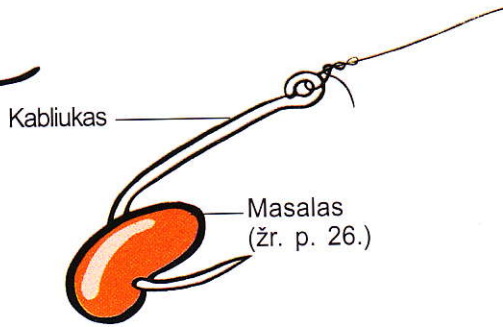

3. Paprastu mazgu prie valo galo pririšk kabliuką. Prieš užmesdamas meškerę ant jo užmauk masalą.

Kabliukai, masalai ir valas

Kai kurie kabliukai turi užkardėlę, todėl jie sunkiau išimami iš žuvies burnos. Įsitikink, kad įsigijai kabliukus be užkardėlės. Dabar pagautą žuvį galėsi paleisti jos nesužalodamas.

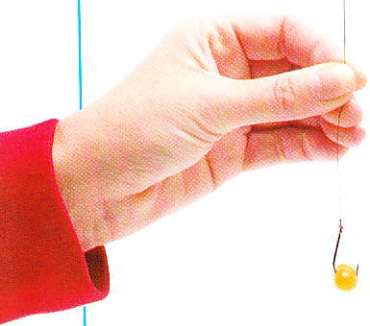

Valai būna įvairaus stiprumo. Gaudant gėlame vandenyje plūdine meškere geriausiai tiks valas, išlaikantis iki 1,5 kg svorio, o dugninei meškerei — iki 3,2 kg.

Daugelis maisto produktų yra geri masalai, todėl juos išbandyk. Daugiau apie masalus žr. p. 26.

Užmetimas

Užmetimas — meškeriotojų žodis, reiškiantis valo su kabliuku ir masalu nusviedimą į vandenį. Meškerės užmetimas turi būti tikslus ir be didelio triukšmo, kuris gali atbaidyti žuvis.

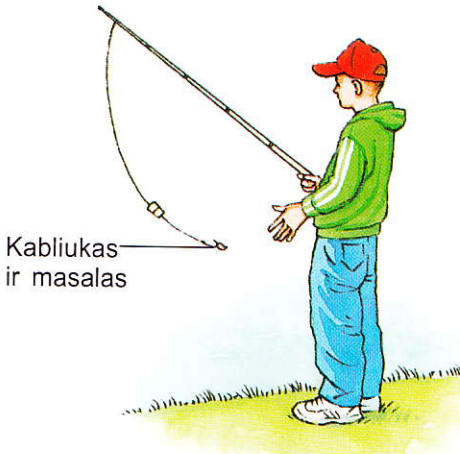

Čia matome kaip užmetama savo darbo meškerė. Apie kitus užmetimo būdus naudojant meškerę su rite kalbėsime toliau šioje knygoje.

1. Laikyk meškerykotį viena ranka. Kita ranka paimk valą kiek aukščiau kabliuko. Tada palenk meškerę į priekį ir kilstelk aukštyn.

2. Paleisk valą — tegu jis lekia virš vandens. Kai masalas įkris į vandenį, meškerykotį paimk abiem rankom.

Užmetimo ypatumai

Užmesdamas stenkis stovėti veidu į saulę, kad tavo šešėlis neatbaidytų žuvų. Žuvys labai gerai girdi ir nuplauks šalin, jei užmesdamas trepsėsi ar kelsi daug triukšmo.

3. Jei pastebėjai, kad kamštis paniro po vandeniu, reiškia, žuvis griebė tavo masalą. Kaip ją ištraukti iš vandens žr. p. 23.

Kotai, ritės ir valas

Jei užsimanei pagauti stambesnių žuvų, teks nusipirkti tikrą meškerykotį ir ritę. Šiuose puslapiuose patarsime, kaip ritę pritvirtinti prie koto ir kaip užvynioti valą.

Kotai dažnai būna iš trijų dalių.

Viršūnėlė yra ploniausia koto dalis.

Vidurinė sekcija

Sekcija su rankena yra storiausia meškerės dalis.

Valas perveriamas pro koto žiedelius.

Koto sudūrimas

Kotas, kurį nusipirkai, yra iš dviejų ar trijų dalių. Sudurtas iš kelių dalių jis labai pailgėja, tad nesudūrinėk jo ankštoje patalpoje.

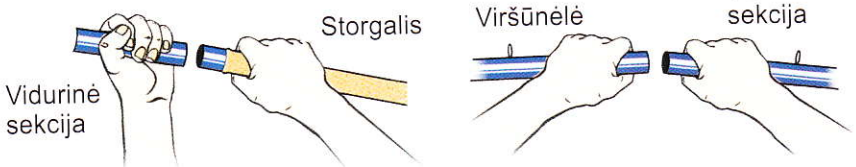

1. Storąjį galą su rankena sudurk su viduriniąja koto dalimi, kol pajusi pasipriešinimą. Po to pritvirtink plonąjį galą.

2. Koto sekcijas pasuk taip, kad žiedeliai sudarytų vieną liniją.

Ritė

Ritės kojelę laikikliais pritvirtink prie koto rankenos. Ritės rankenėlę galima perstatyti iš vienos ritės pusės į kitą, priklausomai nuo to, ar esi dešiniarankis ar kairiarankis.

Rankena yra koto storgalio dalis.

Ritė prie koto tvirtinama laikikliais (žiedais).

Kojelė

Šiuo mygtuku galima sustabdyti ritės sukimąsi.

Ritės būgnelis

Valo įtempimo reguliatorius

Būgnelio kraštas

Ritės lankelis neleidžia valui laisvai vyniotis.

Valas vyniojasi per žiedelį, kuriuo baigiasi ritės lankelis.

Ritės rankenėlė

Ritės ir valo tvirtinimas

1. Ritę, nukreiptą būgneliu į koto viršūnę, pritvirtink laikikliais (juos užstumk ant kojelės).

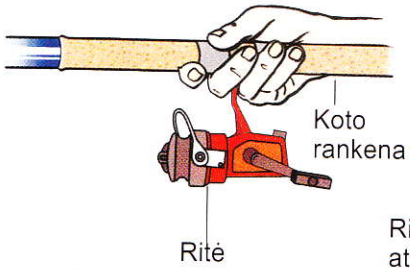

2. Laikant kotą plongaliu į priekį, ritė ir koto žiedeliai turi būti nukreipti vertikaliai žemyn.

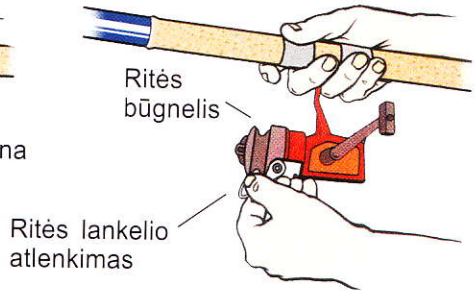

3. Atlenk ritės lankelį, kad jis būtų nukreiptas į koto viršūnę. Dabar galėsi tvirtinti valą.

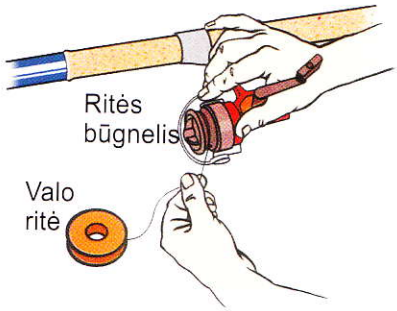

4. Maždaug 1 metrą valo apvyniok apie ritės būgnelį ir užrišk bet kokiu mazgu.

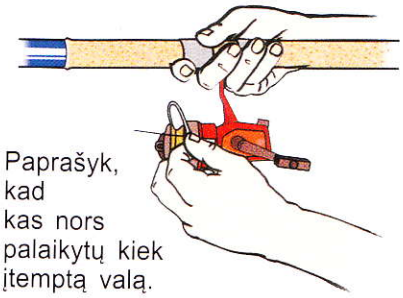

5. Ritės lankelį vėl užlenk atgal. Dabar valas nebegalės laisvai vyniotis nuo būgnelio.

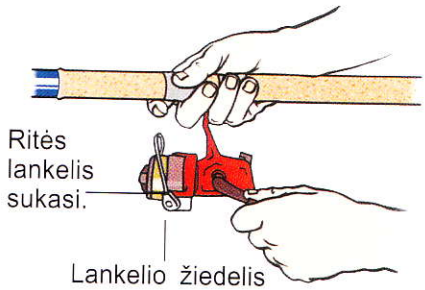

6. Pasuk ritės rankenėlę nuo savęs, valas pradės vyniotis ant ritės būgnelio. Per lankelio žiedelį slystantis vyniojamas valas turi būti kiek įtemptas.

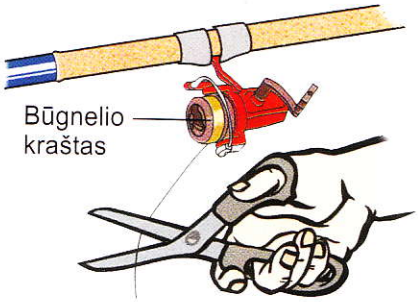

7. Valą vyniok tol, kol jis beveik pasieks būgnelio kraštą. Tada nukirpk jį maždaug 10 cm atstumu nuo ritės.

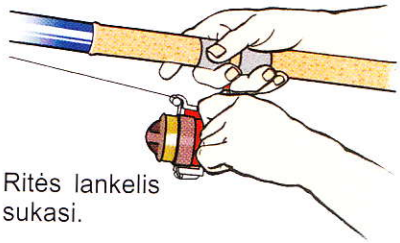

8. Dalį valo nuvyniok nuo ritės ir jos rankenėlę pasuk į priekį, kad valas daugiau nesivyniotų. Valą perverk pro koto žiedelius.

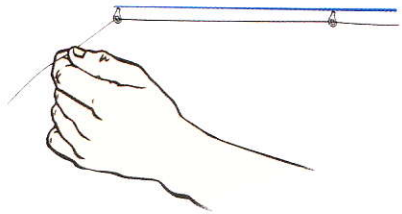

9. Toliau rasi patarimų, kaip: pririšti kabliuką (10—11 p.), užkabinti masalą (26 p.), pritvirtinti plūdę (14 p.), paruošti dugninę meškerę (18 p.).

Mazgai

Čia parodyta keletas dažniausiai žvejų naudojamų mazgų. Jie tau pravers rišant prie valo meškerės įrangą.

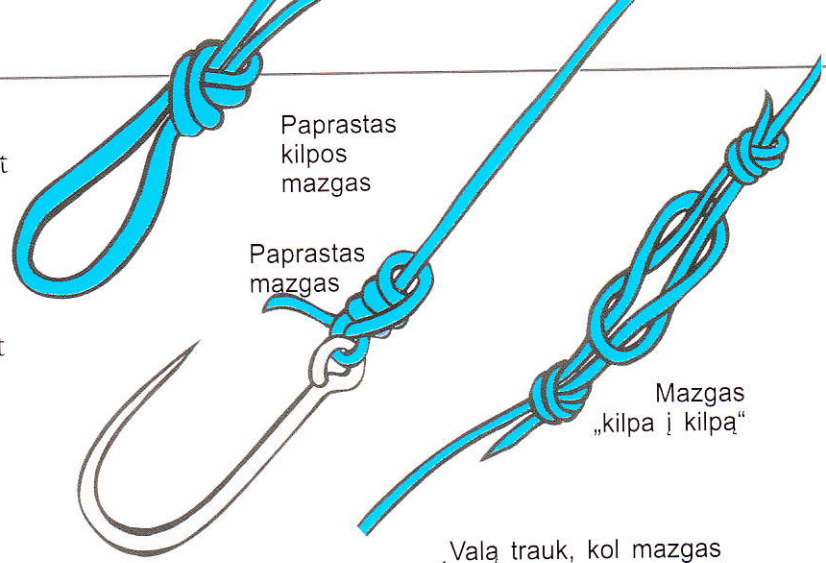

Paprastas mazgas

Jis labai praverčia rišant kabliuką, rišant valą prie bambukinio meškerykočio ir daugeliu kitų atvejų. Pamėgink žiūrėdamas į piešinius pririšti kabliuką.

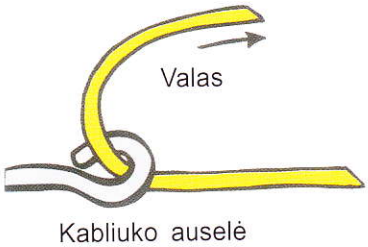

1. Viena ranka laikyk kabliuką, o kita valą. Pro kabliuko auselę perverk apie 6 cm ilgio valo atkarpą.

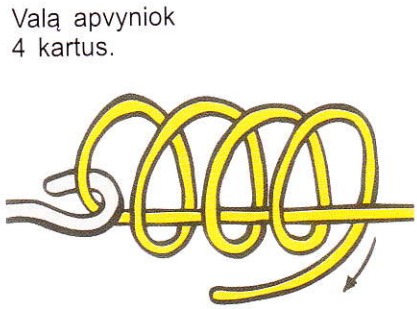

2. Pirštais laikyk kabliuko auselę su pervertu valu. Kita ranka laisvą valo galą 4 kartus apvyniok apie pagrindinį valą.

3. Laisvą valo galą perverk pro valo kilpą šalia kabliuko auselės ir patrauk už jo, kad mazgas užsiveržtų.

Paprastas kilpos mazgas

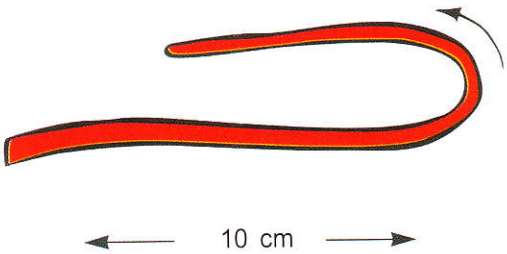

1. Sulenk valą, kad gautum 10 cm ilgio dvigubo valo atkarpą.

2. Dvigubo valo atkarpą apsuk apie rodomąjį pirštą ir pro gautą žiedą prakišk sulenktąjį valo galą.

3. Viena ranka laikyk valą, o kita trūktelk sulenktą valo galą, kad mazgas užsiveržtų.

Pavadėliai

Pavadėlis yra valo atkarpa su pririštu kabliuku viename ir kilpa kitame gale. Kai gaudome su rite, jis gali būti „kilpa į kilpą“ tvirtinamas prie valo (žr. toliau). Tai labai patogu nulūžus kabliukui, nes pavadėlį galima labai greit pakeisti kitu. Pavadėlis daromas taip:

Pasimokyk rišti mazgus

Mokytis rišti mazgus su plonu valu yra gana sunku. Daug patogiau tai daryti su virvute ar storu siūlu.

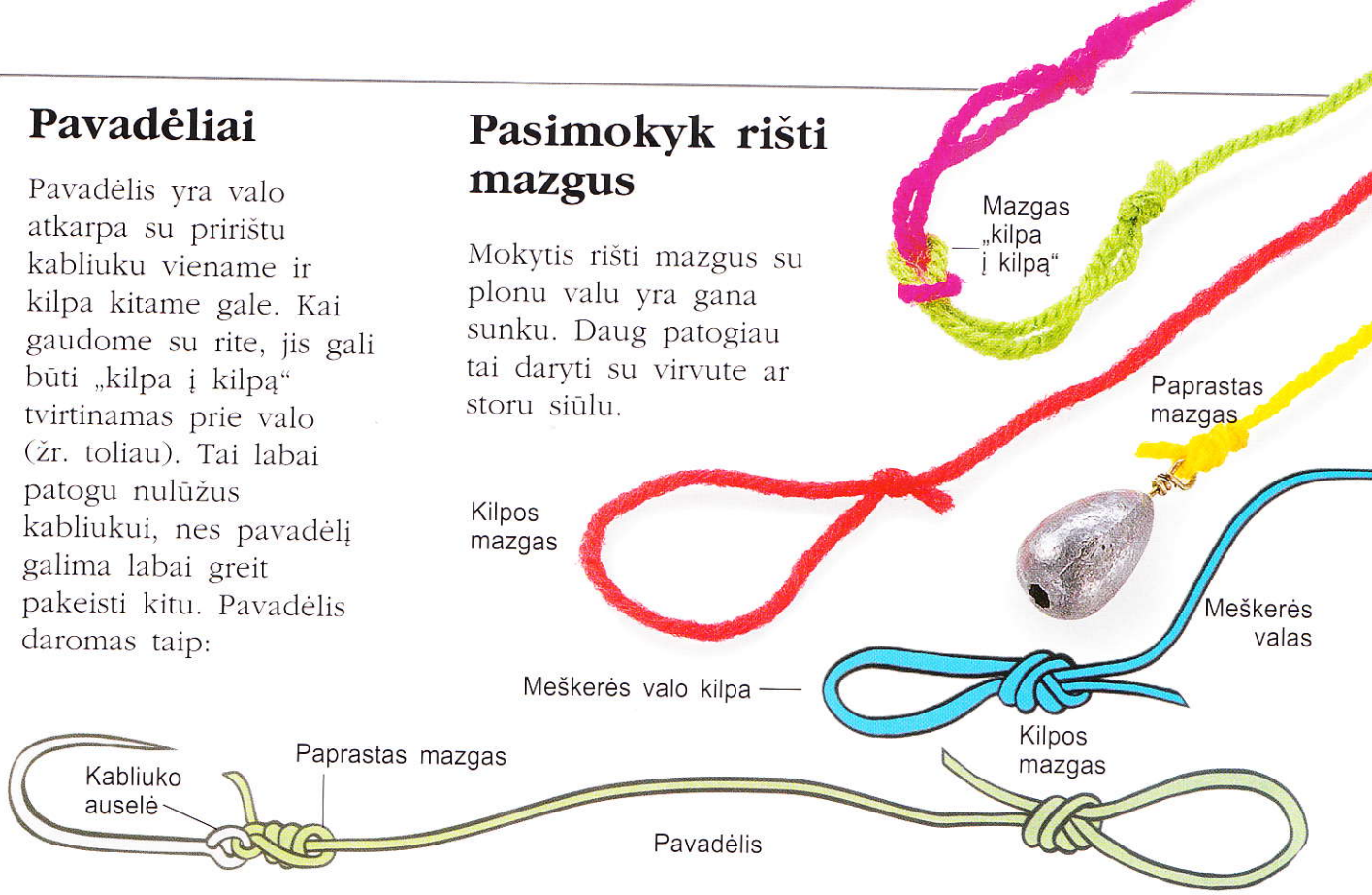

1. Atkirpk apie 40 cm ilgio valo atkarpą. Prie vieno jos galo pririšk kabliuką su ausele. Neliesk kabliuko smaigalio.

2. Kitame valo gale surišk kilpą. Pasidaryk keletą pavadėlių atsargai.

3. Meškerės su rite valo gale surišk kilpą. Dabar mazgu „kilpa į kilpą“ prie jo pririšk pavadėlį.

Mazgas „kilpa į kilpą“

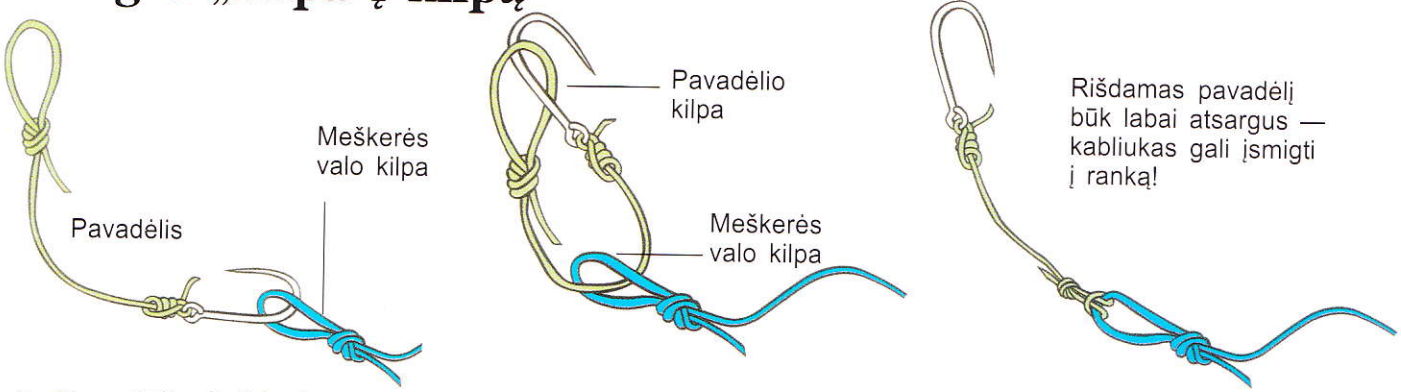

1. Pavadėlio kabliuką perverk pro meškerės valo kilpą.

2. Pavadėlio kabliuką perverk pro pavadėlio kilpą.

3. Pavadėlio ir meškerės valus patrauk į priešingas puses, kad mazgas užsiveržtų.

Užmetimas nuo savęs

Meškerę su rite galima užmesti dviem būdais: nuo savęs ir per save. Metimas nuo savęs labiausiai tinka, kai gaudome netoli kranto plaukiojančias žuvis. Apie užmetimą per save žr. p. 20—21.

Užmetimas nuo savęs patogus ten, kur užmesti masalą trukdo medžiai ir krūmai.

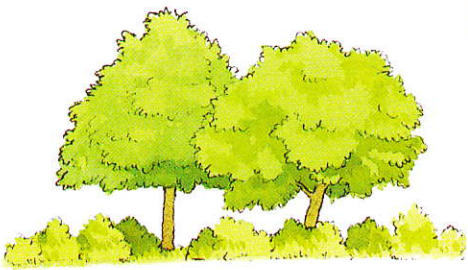

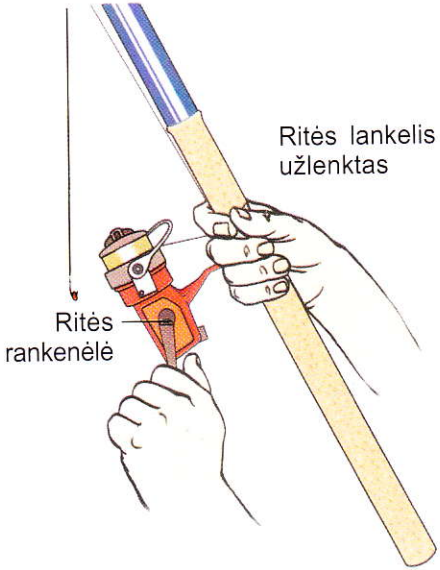

1. Laikyk kotą viena ranka beveik statmenai pakeltą prieš save. Kita ranka suk ritės rankenėlę, kol kabliukas su masalu priartės prie ritės.

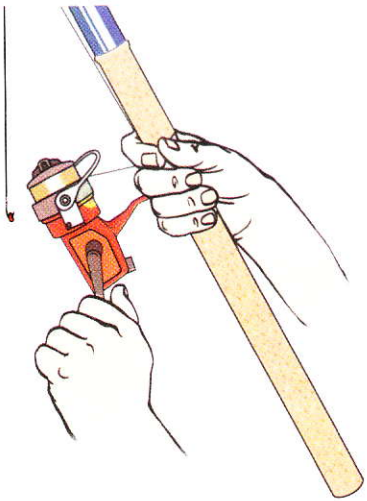

2. Besivyniojantį nuo ritės valą prispausk prie koto rankenos tos pačios rankos, kuria laikai kotą, rodomuoju pirštu — taip, kaip parodyta šiame piešinyje.

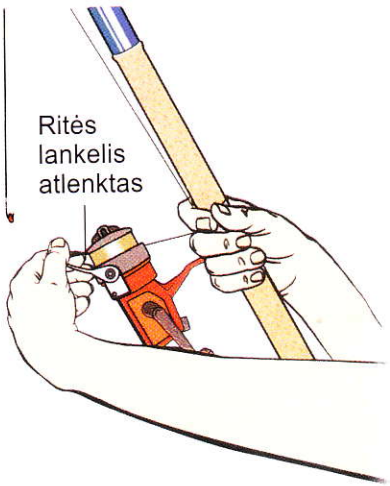

3. Kita ranka atlenk ritės lankelį — valas nuo ritės nesivynios, nes yra prispaustas tavo piršto.

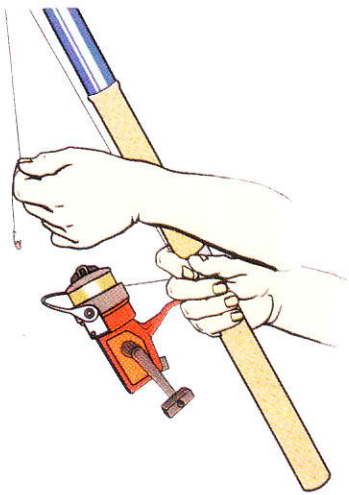

4. Laisva ranka paimk valą kiek aukščiau kabliuko su masalu. Žiūrėk, kad kabliukas neįsmigtų į ranką!

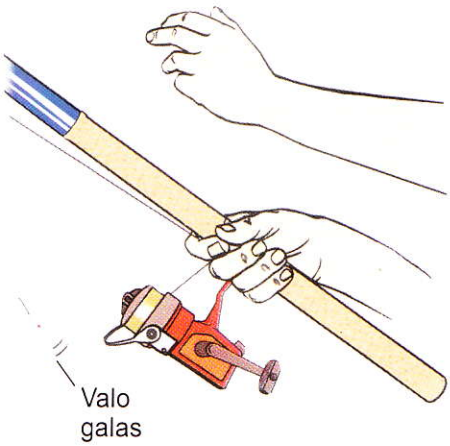

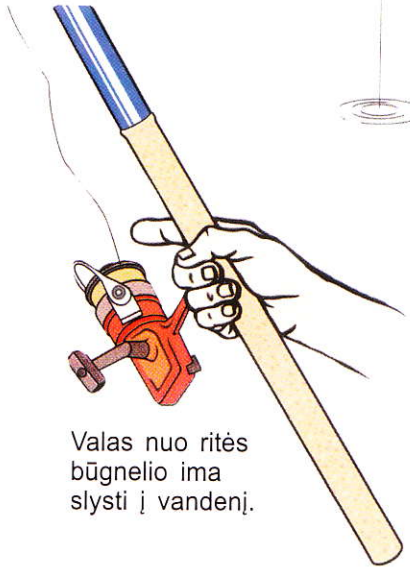

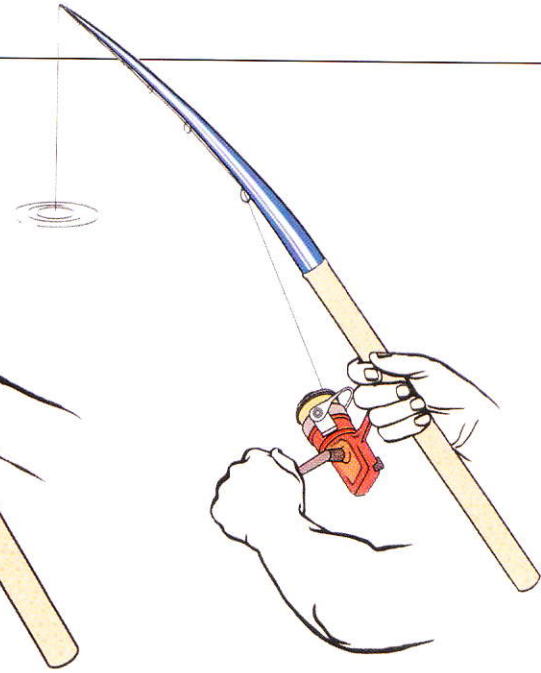

5. Lengvu rankos judesiu į priekį leisk meškerės įrangai kristi į vandenį. Valą tebelaikyk prispaustą pirštu.

6. Masalui skriejant virš vandens, atleisk prie koto prispaustą valą. Valas ims vyniotis nuo ritės.

7. Masalui pasiekus vandenį, ritės rankenėlę pasuk į priekį. Ritės lankelis užsilenks ir valas įsitemps.

Pasimokyk užmesti

Tau prireiks penkių 2 metrų ilgio virvės atkarpų. Vieną atkarpą ištiesk tiesia linija ant žemės, o iš kitų atkarpų skirtingu atstumu nuo ištiestosios padaryk žiedus. Vietoj kabliuko pririšk svarelį ir, atsistojęs prie linijos, bandyk jį užmesti į žiedų vidurį.

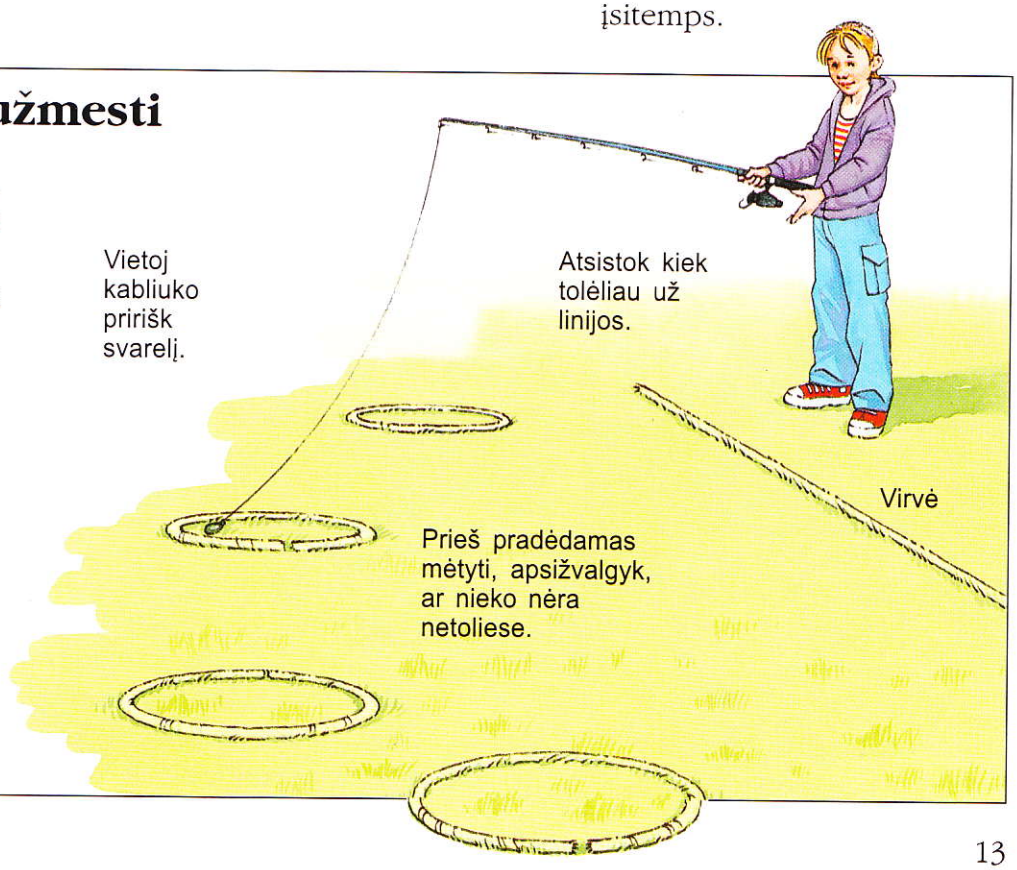

Gaudymas plūdine meškere

Plūdinė meškerė labiausiai tinka gaudant sekliame ir žolių priaugusiame vandenyje. Kai jau turi sumontuotą meškerę su rite ir valu, lieka pritvirtinti plūdę ir svarelius. Dabar kabliuką su masalu galėsi laikyti norimame gylyje. Plūdė taip pat parodys, kada žuvis griebia masalą (apie žuvies pakirtimą skaityk kitame puslapyje).

Šiame paveikslėlyje parodyta, kaip plūdė ir svareliai tvirtinami prie valo.

Plūdės antena yra ryški, todėl gerai matoma iš toli.

Plūdė prie valo tvirtinama gumos žiedeliu.

Plūdės dalis esanti po vandeniu yra blanki, todėl neatbaido žuvų.

Čia yra mazgas „kilpa į kilpą" (žr. p. 11).

Svarelis turi nedidelę įpjovą, todėl jį galima laisvai slankioti valu.

Pavadėlis

Plūdės auselė

Svarelis gramzdina masalą ir laiko plūdę vertikaliai.

Kabliukas be užkardėlės

Plūdės ir svarelių tvirtinimas

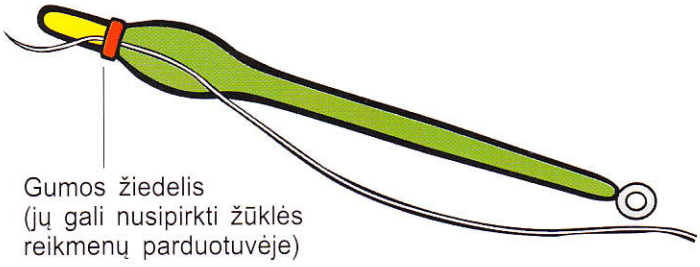

1. Perverk valą pro guminį žiedelį ir užmauk šį ant plūdės antenos. Antena turi būti nukreipta į koto viršūnę. Plūdę pritvirtink maždaug 1 m atstumu nuo laisvo valo galo.

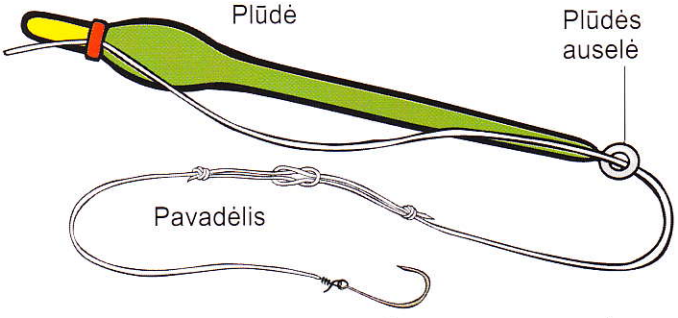

2. Perverk valą pro apatinę plūdės auselę. Jei auselės nėra, plūdę teks pritvirtinti gumos žiedeliu. Dabar pavadėlį (žr. p. 11) pririšk prie meškerės valo.

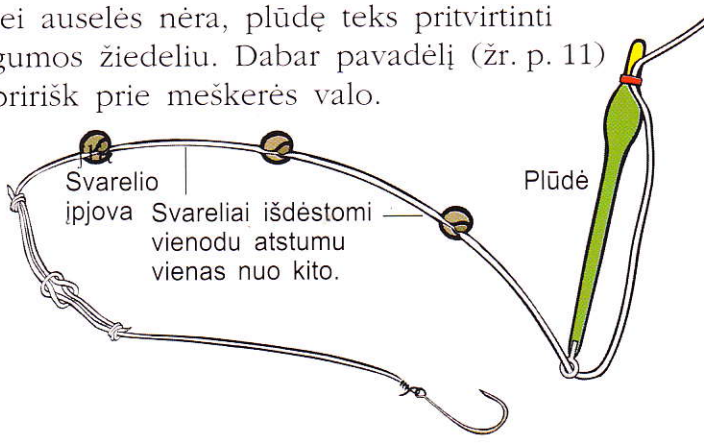

3. Kai tinkamai pritvirtinsi plūdę (apie jos reguliavimą skaityk kitame puslapyje), tarp plūdės ir kabliuko užspausk tris arba keturis svarelius.

Plūdės reguliavimas

Prieš tvirtindamas pavadėlį ir užkabindamas masalą, tu turi įsitikinti, kad plūdė yra gerai sureguliuota ir masalas plūduriuos virš dugno. Norėdamas nustatyti vandens telkinio gylį, turi valo gale užkabinti gylmatį (žr. piešinį) ir užmesti jį pasirinktoje vietoje.

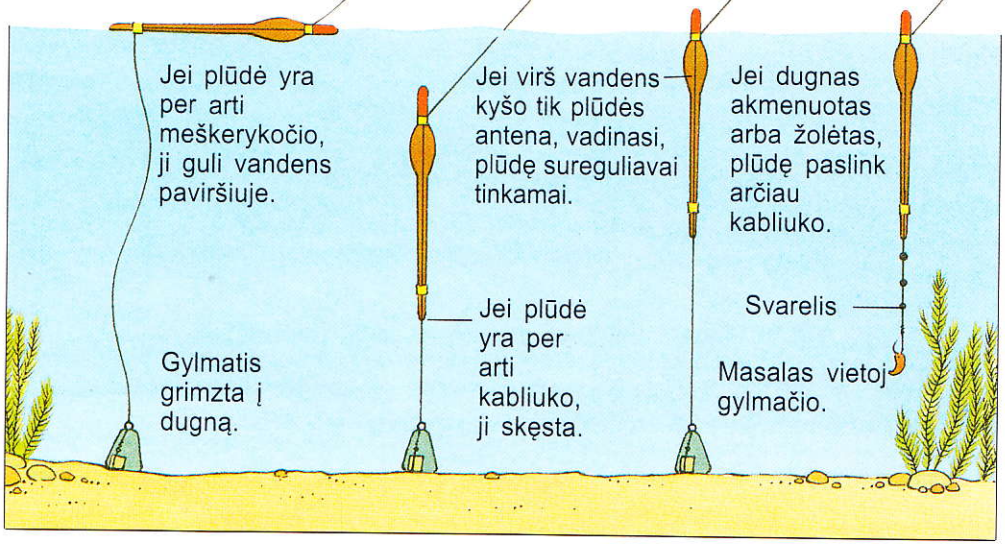

Gylmatį tu gali nusipirkti žūklės reikmenų parduotuvėje. Perverk kabliuką pro jo auselę ir įsmeik į kamščio įsprūdą.

Ši plūdė yra per arti meškerykočio. Suvyniok valą, paslink plūdę valu žemyn ir vėl užmesk.

Ši plūdė yra per arti kabliuko. Suvyniok valą, paslink plūdę valu aukštyn ir vėl užmesk.

Šios plūdės sureguliuotos gerai. Vandenyje jos plūduriuoja statmenai ir virš vandens kyšo tik jų antenos.

Pakirtimas

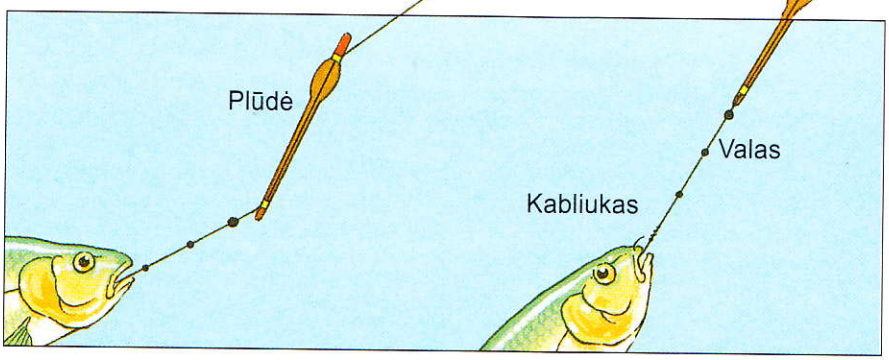

1. Atidžiai stebėk plūdę, esančią vandens paviršiuje. Jei plūdė sujudėjo ar paniro po vandeniu, vadinasi, žuvis griebė masalą.

2. Žuviai griebus masalą, meškerės viršūnę staiga pakelk aukštyn. Valas įsitemps ir kabliukas įsmigs į žuvies burną. Tai vadinama pakirtimu.

3. Jei keletą minučių nėra kibimo, meškerę permesk iš naujo. Jei ir tai nepadės, išbandyk kitokius masalus arba pereik į kitą vietą.

Kokių būna plūdžių

Priklausomai nuo gaudymo sąlygų naudojamos įvairaus didumo ir skirtingų formų plūdės. Čia parodytas siūlome išbandyti. Kitame puslapyje parodyta, kaip pasidaryti plūdę iš kokteilio šiaudelio. Plūdžių gali pasidaryti ir iš kitokių medžiagų.

Pailgos plūdės labai tinka žuvaujant tekančiame vandenyje.

Pailgos formos plūdės (viršuje) ir kriaušės formos plūdės (kairėje) yra labiausiai paplitusios. Jos tvirtinamos abiejuose galuose ir geriausiai tinka gaudant sekliame vandenyje.

Ši plūdė padaryta iš povo plunksnos atkarpos.

Kriaušės formos plūdės tinka gaudant tiek stovinčiame, tiek tekančiame vandenyje.

Plūdės su ilga antena (dešinėje) labiau tinka kai vėjuota. Valas tvirtinamas tik plūdės apačioje. Jos labai pastovios, nes valas slypi po vandeniu.

Šią didžiulę slankiojamąją plūdę galima naudoti gaudant sūriame vandenyje.

Šios didelės slankiojamosios plūdės daugiau naudojamos giliuose vandenyse. Valas pervertas tiesiog pro jas.

Plūdė iš kokteilio šiaudelio

Šitą plūdę galima naudoti gaudant mažas žuveles, plaukiojančias ramiame vandenyje. Prieš išbandydamas plūdę turi įsitikinti, kad klijai ir dažai jau išdžiūvo.

Tau prireiks:

ryškaus plastikinio kokteilio šiaudelio, vandeniui atsparių klijų, gumos žiedelio, sąvaržėlės, teptuko, vandeniui atsparių tamsių dažų.

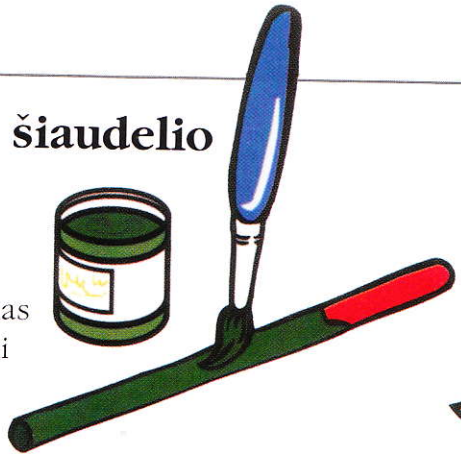

1. Du trečdalius šiaudelio nudažyk tamsia spalva. Kita šiaudelio dalis tegu lieka ryški.

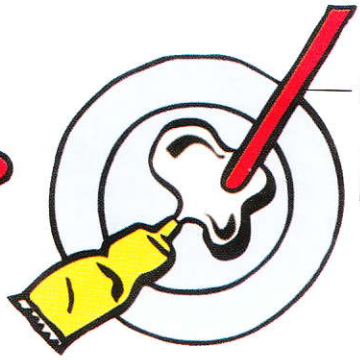

2. Palauk, kol nudžius dažai. Abu šiaudelio galus pamerk į klijus. Įsitikink, kad į šiaudelį nebegali patekti vanduo.

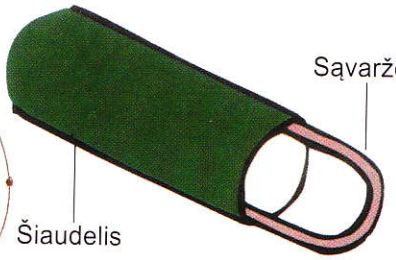

3. Kol klijai dar neišdžiūvę, į tamsiai dažytą šiaudelio galą įstatyk sąvaržėlę taip, kad liktų auselė.

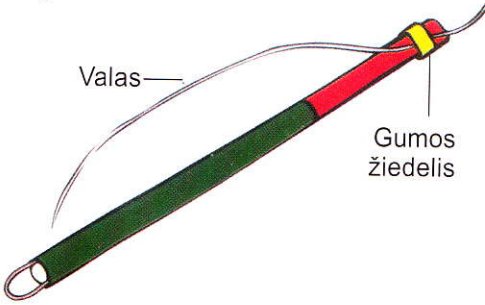

4. Kai klijai išdžius, ant valo užverk gumos žiedelį ir prakišk pro jį ryškųjį šiaudelio galą.

Jei naudosi slankiojamąją plūdę, virš jos iš ritės pusės ant valo užrišk mazgelį. Plūdė atsirems į mazgelį ir valas nustos grimzdęs.

Plūdės iš kokteilio šiaudelių

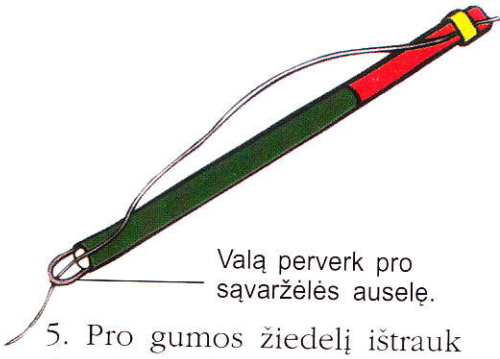

5. Pro gumos žiedelį ištrauk daugiau valo ir jį perverk pro sąvaržėlės auselę. Prie valo galo pririšk norimą meškerės įrangą.

Gaudymas dugnine meškere

Jei nori pagauti stambesnių žuvų, kurios maitinasi gilumoje prie dugno, plūdę ir lengvus svarelius teks pakeisti sunkesniais dugniniais svareliais. Šitokią meškerės įrangą galima užmesti ir nuo savęs, ir per save.

Šiame piešinyje parodytas vienas iš dugninės meškerės svarelių ir prie valo pririštas suktukas.

Dugninės meškerės svarelis gramzdina kabliuką ir masalą.

Dugninės meškerės svarelis padeda toliau užmesti masalą ir išlaikyti jį vienoje vietoje, kai stipri srovė ar vėjuota.

Tai suktukas. Jis neleidžia svareliui slinkti žemyn ir susisukti valui.

Mazgas „kilpa į kilpą“ (žr. p. 11)

Kabliukas

Svarelio ir suktuko tvirtinimas prie meškerės

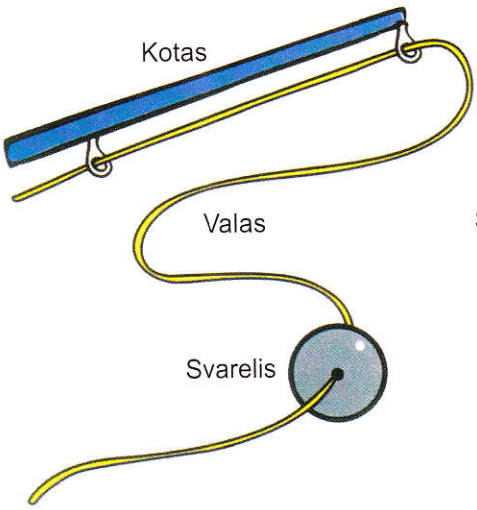

1. Nuimk nuo plūdinės meškerės visą įrangą. Užverk ant valo dugninį svarelį ir patrauk jį aukštyn.

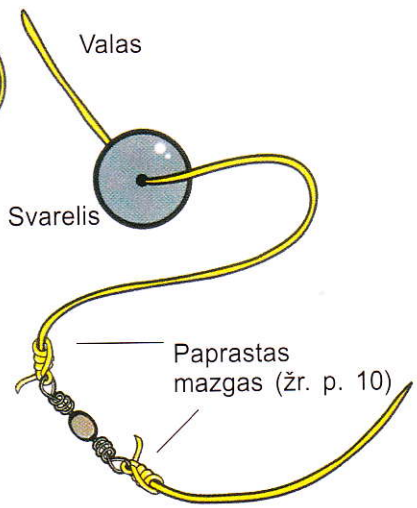

2. Valo galą pririšk prie suktuko auselės. Trumpą valo atkarpą pririšk prie kitos suktuko auselės.

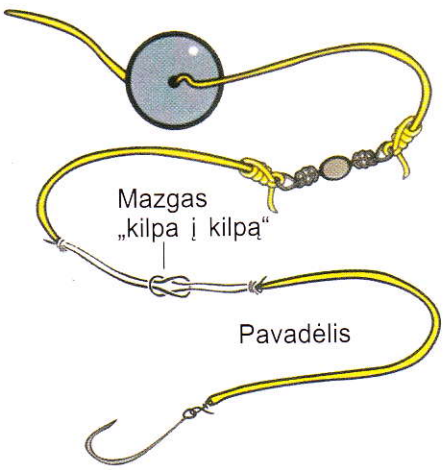

3. Prie trumposios valo atkarpos gali pririšti pavadėlį (žr. p. 11).

Svarelių būna įvairių

Esant skirtingoms gaudymo sąlygoms, naudojami ir skirtingi svareliai. Vieni turi kiaurymę, pro kurią perveriamas valas, o kiti metalinę auselę.

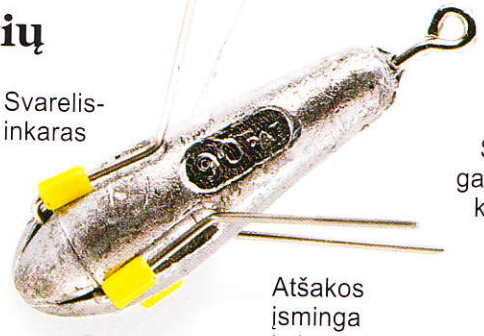

Svarelis-inkaras labai tinka gaudant jūroje. Jis turi atšakas, kurios įsminga į dugną ir neleidžia masalo nešti į krantą net smarkiai banguojant.

Plokščias svarelis

Plokščias svarelis dėl savo formos mažiau grimzta į dumblą. Jis tinka gaudant srovėje ir kai vėjuota.

Apvalus svarelis

Apvalus svarelis tinka gaudant tiek stovinčiame, tiek tekančiame vandenyje. Srovėje jis rieda dugnu.

Pailgas svarelis

Pailgas svarelis labiausiai tinka, kai reikia toliau užmesti. Jį gali naudoti visuose vandens telkiniuose.

Laukiant kibimo

Dugninę meškerę užmetei į vandenį, tačiau ji neturi plūdės, rodančios žuvies kibimą. Yra du būdai kibimui pastebėti.

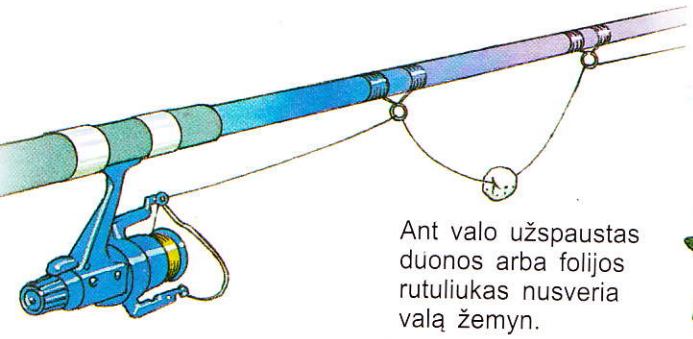

Tarp pirmojo ir antrojo koto žiedelių ant valo užspausk duonos arba sidabrinės folijos rutuliuką. Žuviai griebus masalą jis šoktels aukštyn.

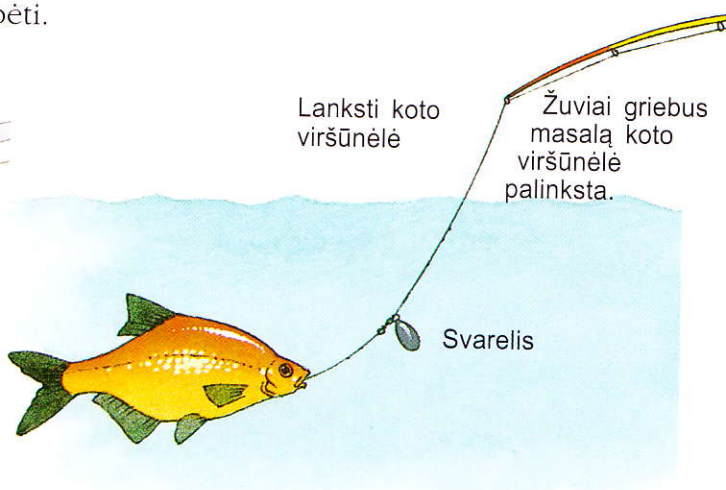

Kai kurių kotų viršūnėlės labai lanksčios, linkstančios prie pat viršūnės. Pagriebusi masalą žuvis patraukia valą, o koto viršūnėlė sudreba ir palinksta.

Užmetimas per save

Užmetant per save, masalą galima nusviesti toli nuo kranto. Šitaip užmesti galima žuvaujant bet kuriame vandens telkinyje, tik arti neturi būti medžių, krūmų arba elektros laidų. Norėdamas užmesti abiem šiuose puslapiuose parodytais būdais, pradėk nuo pirmų įgūdžių (žr. 1, 2 ir 3 pozicijas 12—13 p.). Skirtumas tik tas, kad valas nuleidžiamas per vieną trečdalį koto ilgio.

1. Palenk kotą kiek atgal, kad valas karotų tau už nugaros. Saugokis, kad kabliukas neįsipainiotų į plaukus!

2. Staigiu judesiu mostelėk kotą pirmyn, stumdamas jį nuo savęs viena ranka (ta, kuria laikai prispaudęs valą) ir traukdamas žemyn kita.

3. Kai valą prilaikanti ranka jau beveik ištiesta, atitrauk nuo valo pirštą — ir masalas nuskries į vandenį.

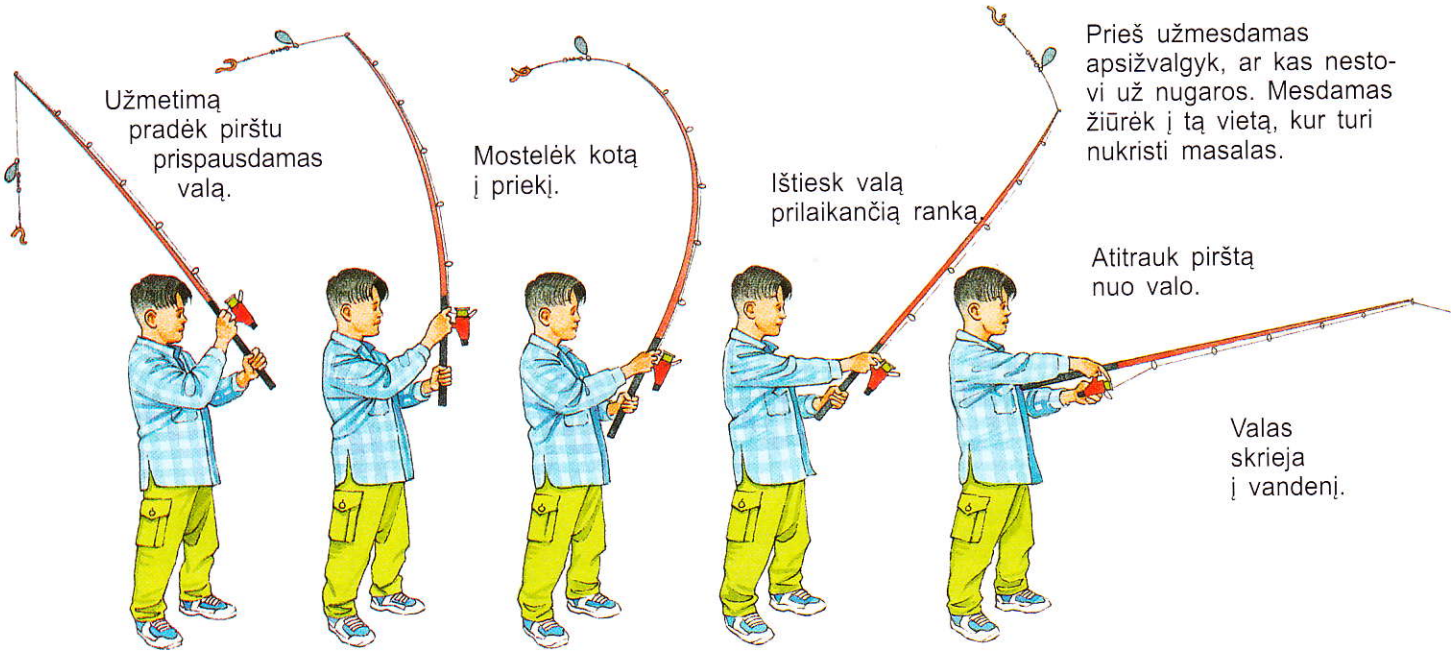

Kaip užmesti gaudant jūroje nuo kranto

Šis užmetimas atliekamas virš galvos. Dauguma jūros žuvų gyvena gelmėje gana toli nuo kranto. Norėdamas joms įsiūlyti masalą, turi toli užmesti. Užmetant paliekamas toks pat laisvo valo ilgis, kaip ir užmetant per save.

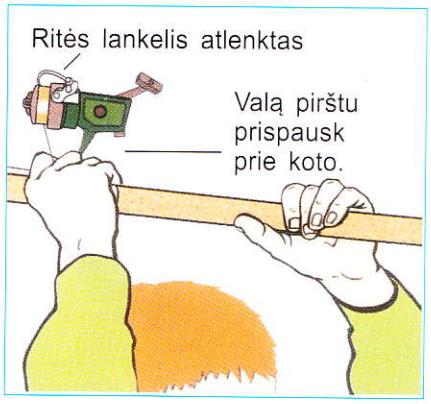

1. Laikyk kotą virš galvos, kaip parodyta piešinėlyje. Atsistok taip, kad vienas petys būtų atgręžtas į tą pusę, į kurią nori užmesti.

2. Staigiai trūktelk žemyn vieną ranką (tą, kuri arčiau koto galo) ir tuo pat metu mok į priekį kita ranka (ta, kuria prilaikai valą), kol ši išsities.

3. Kai tik ranka išsities, tuoj pat atitrauk pirštą nuo valo. Kai masalas nukris į vandenį, nepamiršk įtempti valo.

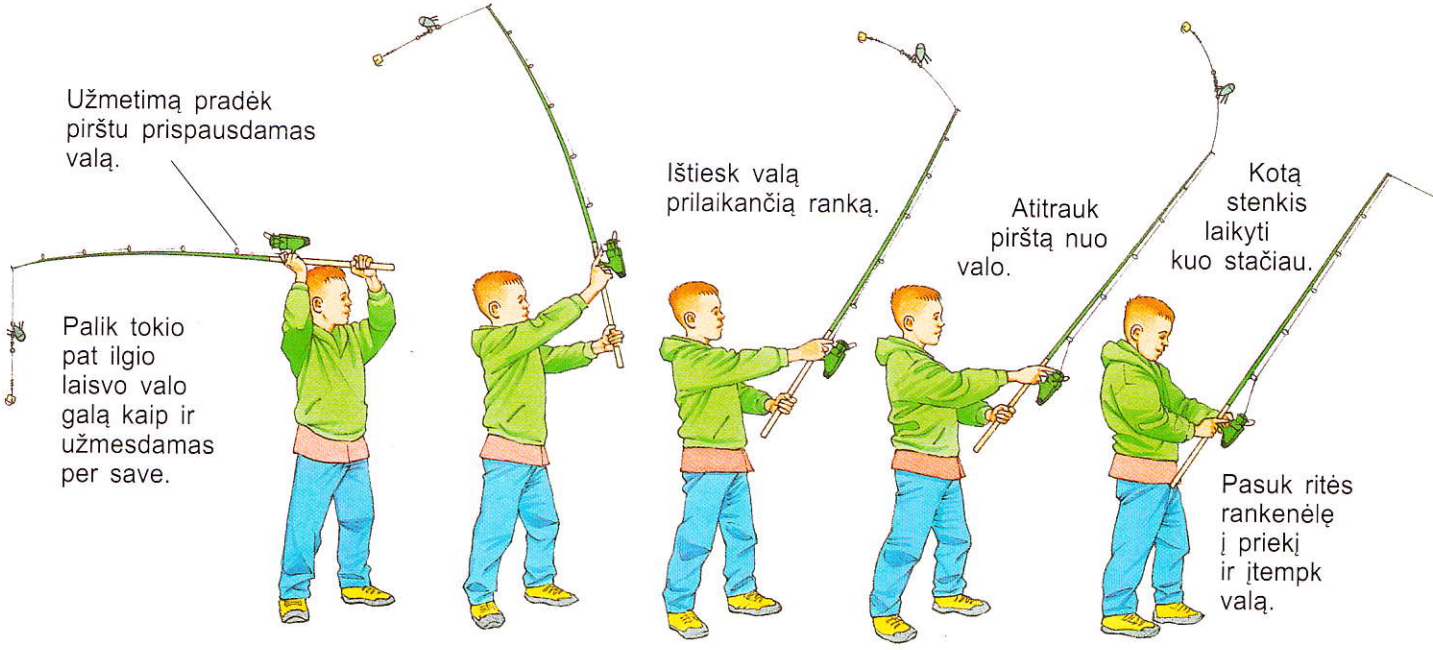

Kaip ištraukti žuvį

Žuviai pagriebus masalą reikia ją ištraukti iš vandens. Kai žuvis nedidelė, ją ištraukti nesunku. Jei žuvis didesnė, ji priešinasi, ir prieš ištraukiant ją reikia nuvarginti.

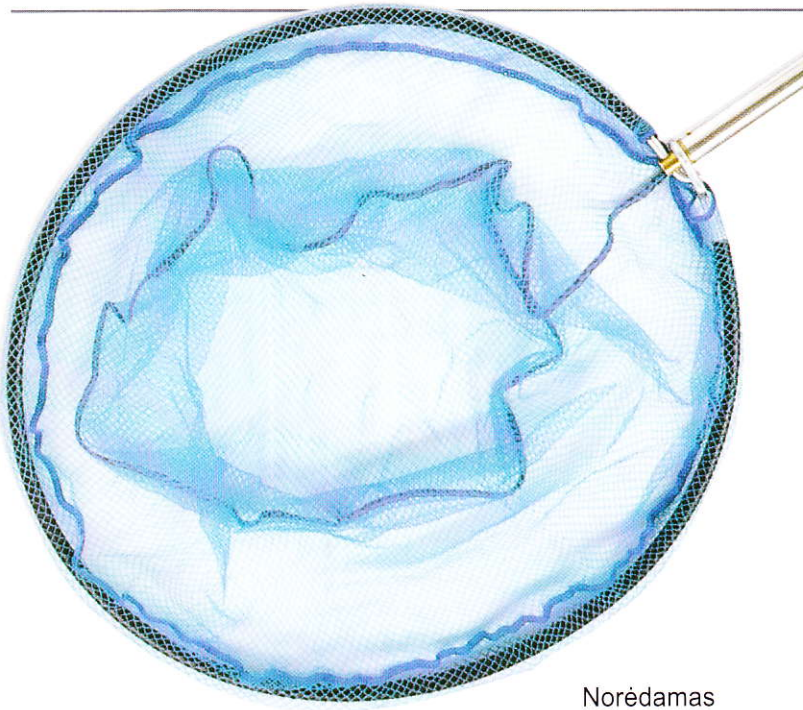

Norėdamas ištraukti stambią žuvį, turi įsigyti graibštelį.

Kaip nuvarginti žuvį

Didelė žuvis taip smarkiai priešinasi, kad net meškerykotis linksta. Kad žuvis tavęs neįtrauktų į vandenį, nuo ritės atleisk kiek valo, ir žuvis plaukios, kol nuvargs. Kai žuvis pavargs, meškerės viršūnė atsities.

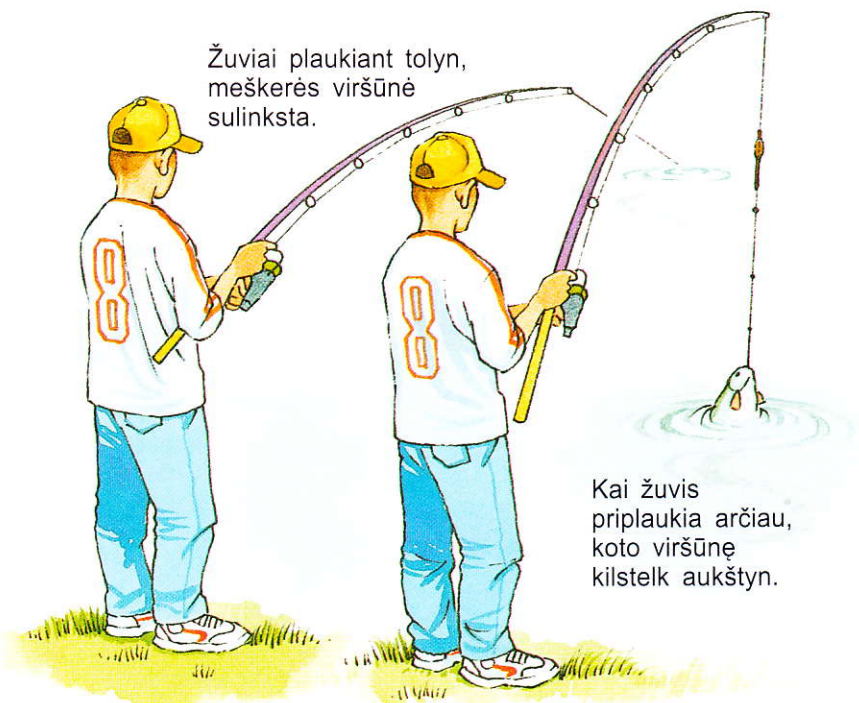

1. Kai žuvis plaukia tolyn ir įtempia valą, tuoj pat pasuk ritės rankenėlę ir atleisk valą.

2. Kai žuvis priplaukia arčiau, meškerės viršūnę pakelk ir valą laikyk įtemptą, kad žuvis neatitrūktų nuo kabliuko.

Kaip ištraukti žuvį iš jūros

Gaudant jūroje nuo kranto ir užkibus žuviai, ritę suk tol, kol žuvis liks pusiau apsemta vandens. Po to paėjęs tolyn nuo kranto sulauk didesnės bangos, kuri padės ištraukti žuvį į krantą.

Kaip ištraukti didelę žuvį

1. Kai žuvis pavargsta, nuleisk koto viršūnę žemyn ir sukdamas ritės rankenėlę nuo savęs, įtempk valą.

2. Kai meškerės viršūnė atsidurs netoli vandens paviršiaus, vėl pradėk ją kelti traukdamas žuvį prie kranto.

3. Paprašyk ko nors, kad graibšteliu pasemtų žuvį, o pats laikyk įtemptą valą.

4. Kol draugas graibšteliu ištrauks žuvį iš vandens, sukdamas ritę laikyk valą įtemptą.

Kaip ištraukti mažą žuvelę

1. Pakirtęs žuvį, kelk meškerės viršūnę aukštyn, kol žuvis atsidurs virš vandens.

2. Meškerę viena ranka laikyk statmenai, o kita ranka sučiupk žuvelę.

Kaip elgtis su pagauta žuvimi

Pagavus žuvį, iš jos burnos reikia iškabinti kabliuką. Jei žuvis didesnė, prieš paleidžiant į vandenį, reikėtų apie ją pasižymėti užrašų knygelėje. Kad žuvies nesužeistum, elkis su ja labai atsargiai.

Tai ešerys. Ešerių gali pagauti ramiuose gėluose vandenyse.

Žuvį visada imk tik drėgnomis rankomis. Jeigu ji labai didelė, paguldyk ant drėgno audeklo arba ant drėgnos žolės.

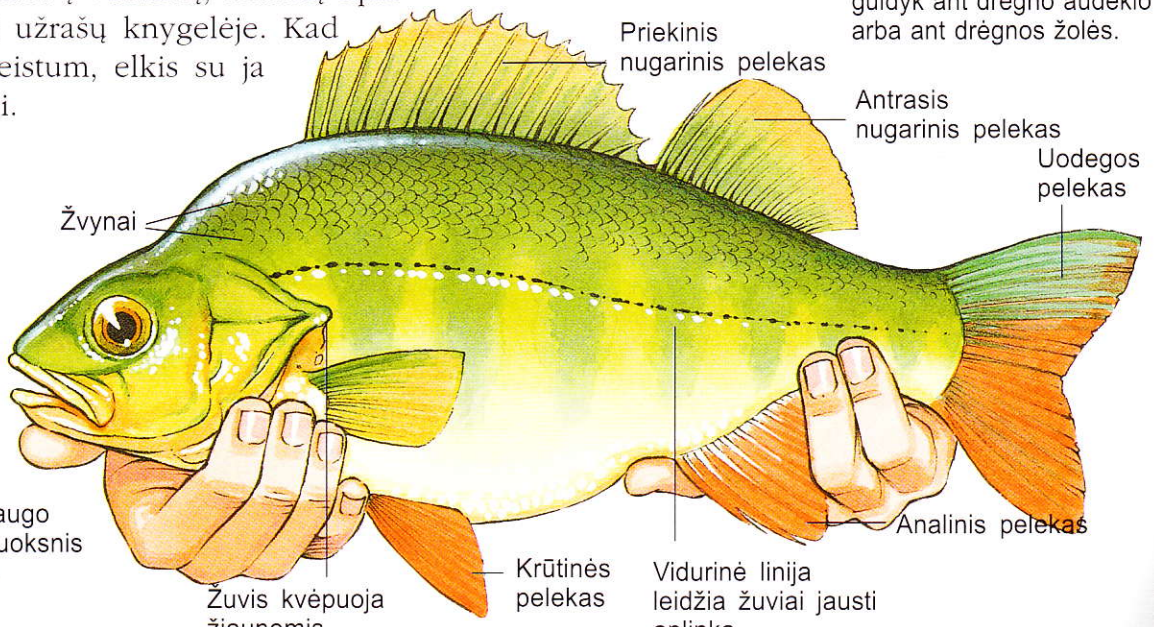

Žuvies atkabinimas

Pagavęs nedidelę žuvelę, laikyk ją vienoje rankoje, o kita ranka suimk kabliuką už kotelio ir sukdamas iškabink jį iš žuvies burnos.

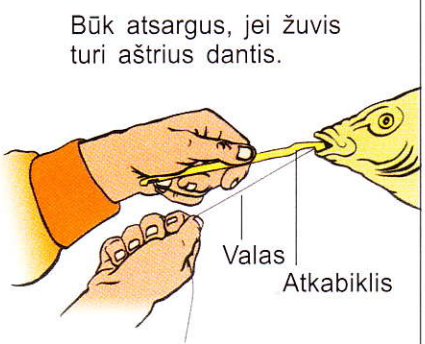

Jei žuvis didelė, naudok atkabiklį. Stumk jį palei valą kabliuko link, kol jis atsirems į kabliuką, stumtelk kabliuką per jo išlinkimą ir ištrauk jį.

Aprašyk didžiausias žuvis

Turėk užrašų knygelę: joje aprašysi pagautas žuvis. Pažymėk žuvies ilgį, svorį ir kitus duomenis, kurie pravers žuvaujant ateityje.

Nusipiešk pagautą žuvį, aprašyk ją pagal lentelės punktus.

Žuvies ilgį matuok liniuote.

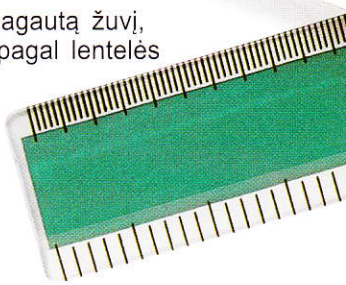

Kaip sverti žuvį

Pasverk visas pagautas žuvis, kad vėliau galėtum palyginti jų svorį. Žūklės reikmenų parduotuvėje nusipirk specialias svarstykles ir tinkliuką. Čia parodyta kaip sverti.

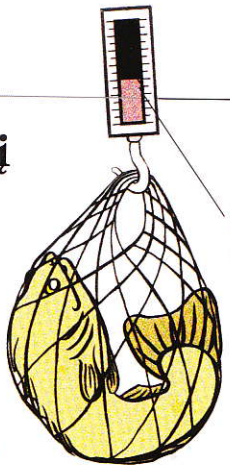

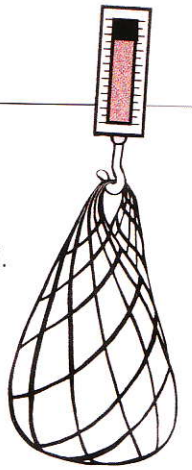

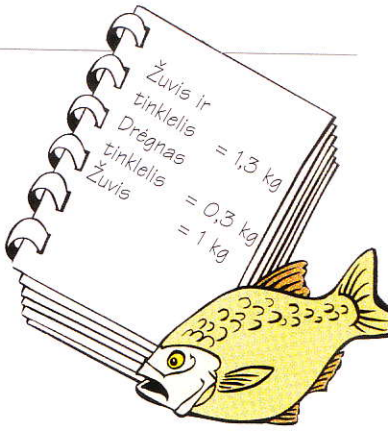

1. Įdėk žuvį į drėgną tinkliuką, šį užkabink už svarstyklių kabliuko. Užsirašyk svorį.

2. Išimk žuvį ir pasverk tuščią tinkliuką, kad žinotum, kiek jis sveria.

3. Atmesk drėgno tinkliuko svorį ir sužinosi, kiek sveria žuvis.

Užsirašyk, kur ir kada pagauta žuvis.

Pažymėk, koks buvo oras, koks vanduo — ramus ar tekantis, gėlas ar sūrus.

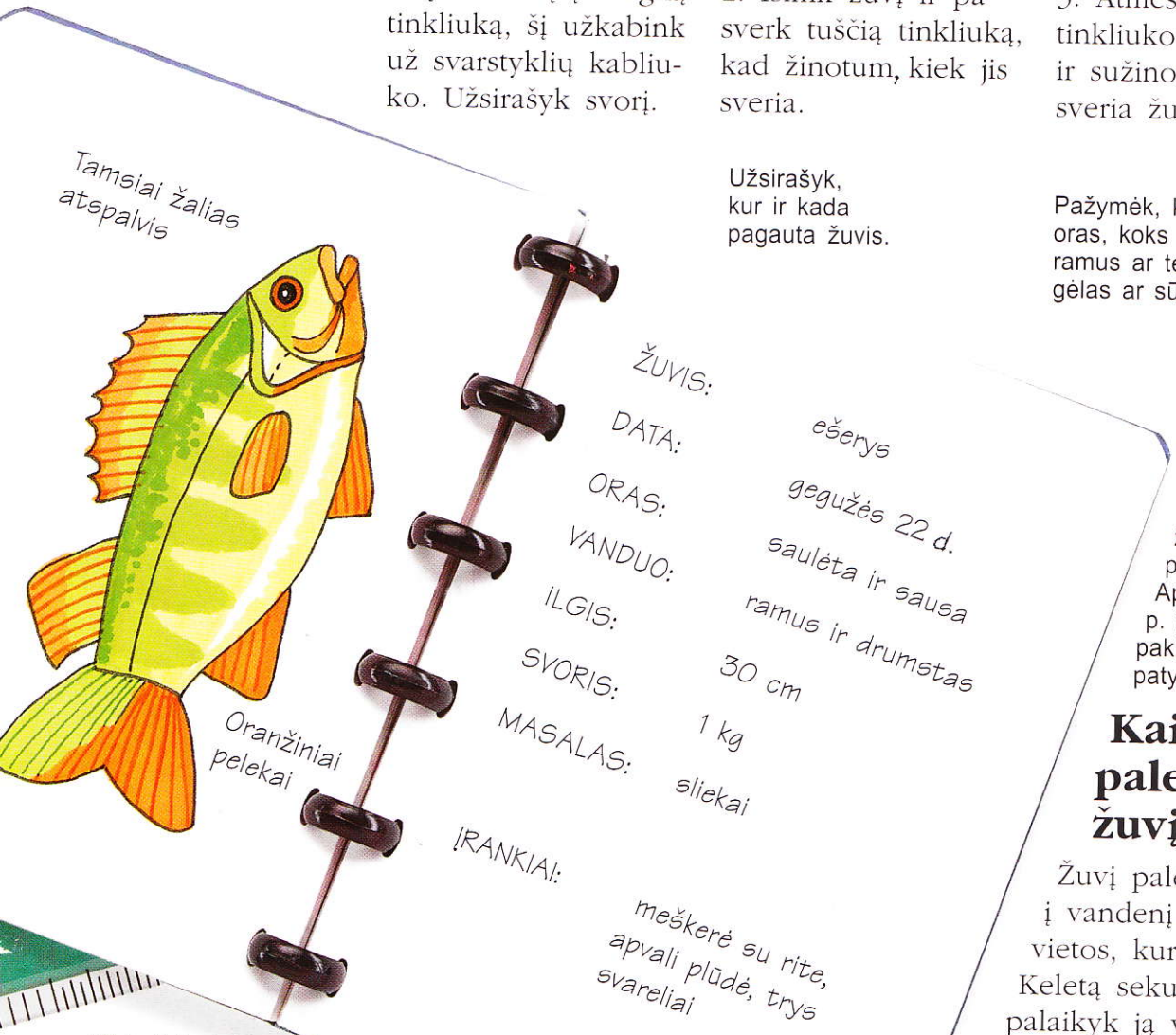

Užsirašyk, kokia meškere ir kokiu masalu gaudei.

Mėgink nustatyti pagautos žuvies pavadinimą. Apie tai žr. p. 28 ir 29 arba paklausinėk labiau patyrusių žvejų.

Kaip paleisti žuvį

Žuvį paleisk į vandenį netoli tos vietos, kur ją pagavai. Keletą sekundžių palaikyk ją vandenyje, po to atsargiai paleisk.

Masalai

Čia parodyta tik dalis masalų, kuriuos žvejai naudoja žuvims suvilioti. Skirtingų rūšių žuvys mėgsta skirtingus masalus, todėl išbandyk kuo daugiau masalų. Gali išmėginti ir savo paties sugalvotus masalus ir įsidėmėti, kuriuos žuvys geriausiai griebia.

Kukurūzai

Virti makaronai

Įvairūs saldūs skanėstai

Sūrio kubeliai

Iš džiovintos ir vandenyje išmirkytos duonos gali pasidaryti rutuliukų žuvims vilioti.

Duonos gabaliukai

Masalo užvėrimas ant kabliuko

Kad kabliukas be kliūčių įsmigtų į žuvies burną, kiaurai perverk juo masalą. Kabliuko smaigalys turi kyšoti. Ant kabliuko galima užverti ir kelis masalus. Su kabliuku elkis atsargiai!

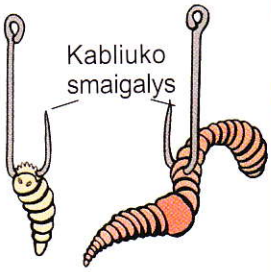

Musės lerva veriama ant kabliuko ties storesniu jos galu, o sliekas — per vidurį.

Sliekai — puikus masalas; skirtingame dirvožemyje gali rasti skirtingų rūšių sliekų.

Šie vikšreliai yra musės lervos. Jų gali nusipirkti žūklės reikmenų parduotuvėse. Vėsioje vietoje jos išsilaiko apie savaitę.

Muselės ir dirbtiniai masalai

Kai kurie žvejai vietoj kabliuko su masalu naudoja dirbtines museles ir dirbtinius masalus. Muselės yra panašios į gyvus vabzdžius, o dirbtiniai masalai primena nedideles žuveles, kuriomis minta kai kurios žuvys. Šiais masalais gaudyti gerokai sunkiau negu su įprastais. Tau reikės nusipirkti specialią įrangą ir nemažai praktikuotis, kad ją įvaldytum.

Pašaras

Žuvis į gaudymo vietą galima privilioti mėtant į vandenį įvairaus masalo rutuliukus. Tai vadinama žuvų šėrimu. Kaip pašaras naudojami įvairiausi maisto produktai. Stenkis žuvų neperšerti, nes tada jos nebekreips dėmesio į masalą ant kabliuko.

Gėlavandenės ir jūrinės žuvys

Šiuose puslapiuose supažindinsime su kai kuriomis iš daugybės pasaulyje gyvenančių žuvų rūšių ir vandenimis, kuriuose jos gyvena.

Gėlavandenės žuvys

Karpis

Ešerys yra labai paplitusi žuvis aštriais pelekais. Ešeriai gyvena būriais ramiuose vandenyse.

Pūgžlys

Karpis mėgsta šiltus dumblėtus tvenkinius. Yra daug karpių rūšių.

Karšis

Karšiai dažniausiai plaukioja būriais arti dugno giliame dumblėtame ir tekančiame vandenyje.

Ešerys

Gružliai

Gružliai yra smulkios žuvelės. Nuo didžiųjų žuvų jos slepiasi sekliose tvenkinių ir upių pakrantėse.

Paprastoji aukšlė gyvena viršutiniuose vandens sluoksniuose.

Europoje lynai gyvena prie dugno dumblėtuose ramiuose arba lėtai tekančiuose vandenyse.

Lynas

Lydeka

Unguriai paprastai gyvena sūriuose vandenyse, bet gali kilti upėmis aukštyn ir šlapia žole peršliaužti į stovinčio vandens telkinius.

Ungurys

Raudė

Kuoja

Auksinis karosas

Šapalas

Auksinis karosas gyvena uždumblėjusiuose ežeruose, kūdrose, dažnai kartu su savo giminaičiu sidabriniu karosu.

Šapalai gyvena švariose upėse su smėlėtu dugnu, ypač ties rėvomis, verpetais.

Jūrinės žuvys

Baltijos jūros rytinėse pakrantėse vėjažuvių gausiai aptinkama pučiant vakarų vėjams. Gyvena tuntais.

Vėjažuvė (vėjo tobis)

Skumbrės yra greitos žuvys. Jos būriais plaukioja vandens paviršiuje.

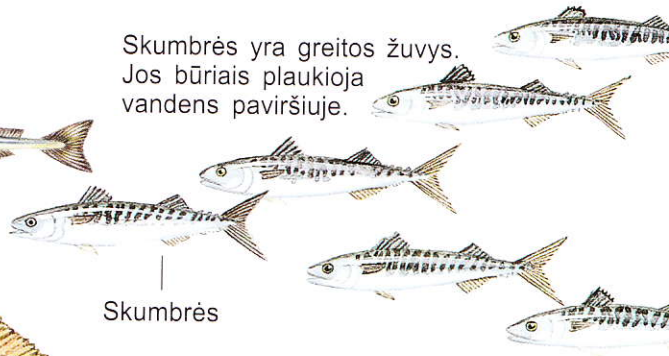

Skumbrės

Kefalė

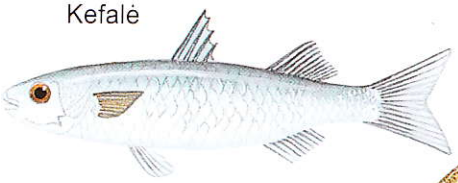

Kefalės yra sidabro spalvos žuvys. Jos dažnai sukinėjasi aplink prieplaukose stovinčius laivus ieškodamos maisto.

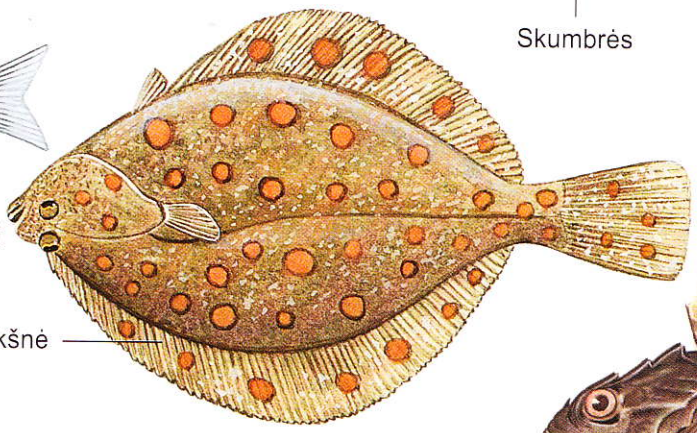

Plekšnė

Plekšnė yra plokščia žuvis su oranžinėm dėmėm. Plekšnės gyvena jūros dugne pusiau įsiraususios į smėlį.

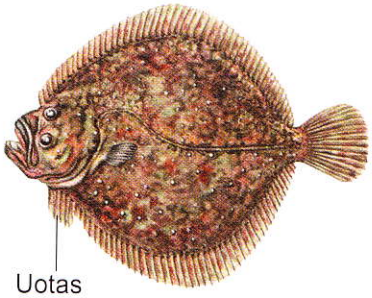

Uotas

Uotai paplitę Šiaurės Atlante, Europos pakrantėse. Gyvena prie dugno.

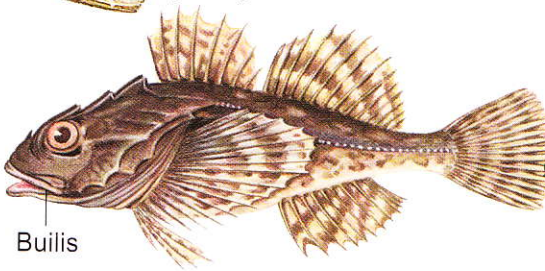

Builis

Builio kūnas be žvynų, padengtas raginėmis plokštelėmis. Akys labai didelės. Gyvena pakrantėse, mėgsta akmenuotą dugną.

Jūriniai unguriai neturi žvynų. Jie gali užaugti labai dideli.

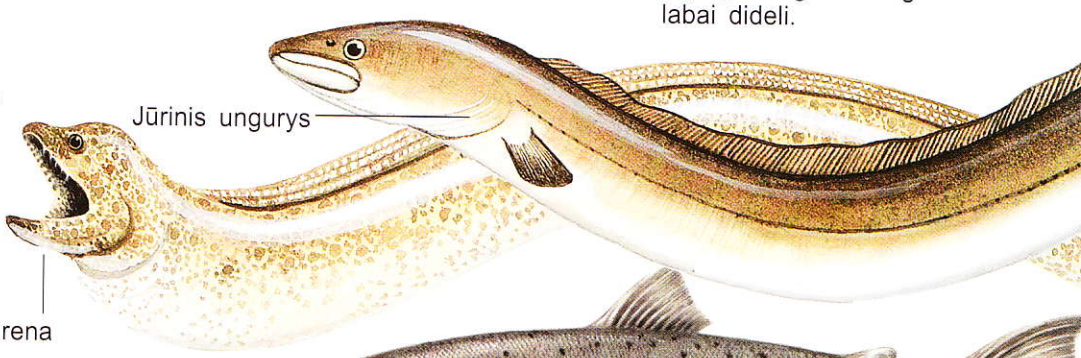

Jūrinis ungurys

Murena

Menkės dažniausiai gyvena giliuose ir šaltuose vandenyse, bet kartais jų galima aptikti ir prie pat kranto.

Lašiša

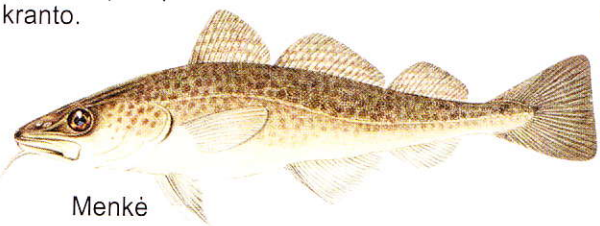

Menkė

Lašišos nugara melsva, šonai sidabriški, su juodomis dėmelėmis, pilvas baltas. Paplitusi Šiaurės Atlante, Baltijos jūroje. Neršti traukia į upes.

Aplinkos apsauga

Kad išvengtum aplinkos apsaugos taisyklių pažeidimų, visada laikykis žvejo kodekso (žr. žemiau). Pastebėjęs kad ir menkiausią aplinkos pažeidimą (tokį, kaip vandens užteršimas), tuoj pat pranešk žvejų klubui arba žvejų organizacijai.

Užterštas vanduo

Nešvarus (užterštas) vanduo kenkia žuvims. Niekada jame nežuvauk, o apie užterštumą pranešk žvejų klubui.
Štai keletas užterštumo požymių:

Žvejų klubai

Žvejų klubai dažnai nuomoja vandens telkinius, kuriuose leidžiama žuvauti. Įstojimas į juos kainuoja nebrangiai, o iš kitų žvejų tu gali daug ko išmokti. Kur yra artimiausias klubas, tu gali sužinoti paskambinęs arba parašęs kitame puslapyje išvardytoms organizacijoms.

Žvejo kodeksas

- Visuomet laikykis tvarkos. Kad nepakenktum gyvūnijai, niekada neišmėtyk valo ir kabliukų.
- Kur nors praėjęs, po savęs visada uždaryk vartus.
- Vaikščiok tyliai, kad nesudrumstum gyvūnijos ramybės.
- Netrukdyk kitiems žvejams žuvauti.
- Stenkis nepakenkti pakrantei bei joje augantiems medžiams ir krūmams.
- Pirk tik tokius svarelius, kurie nekenkia gyvūnijai. Gaudydamas gėlame vandenyje nenaudok švino svarelių, kurie gali pakenkti vandens paukščiams.

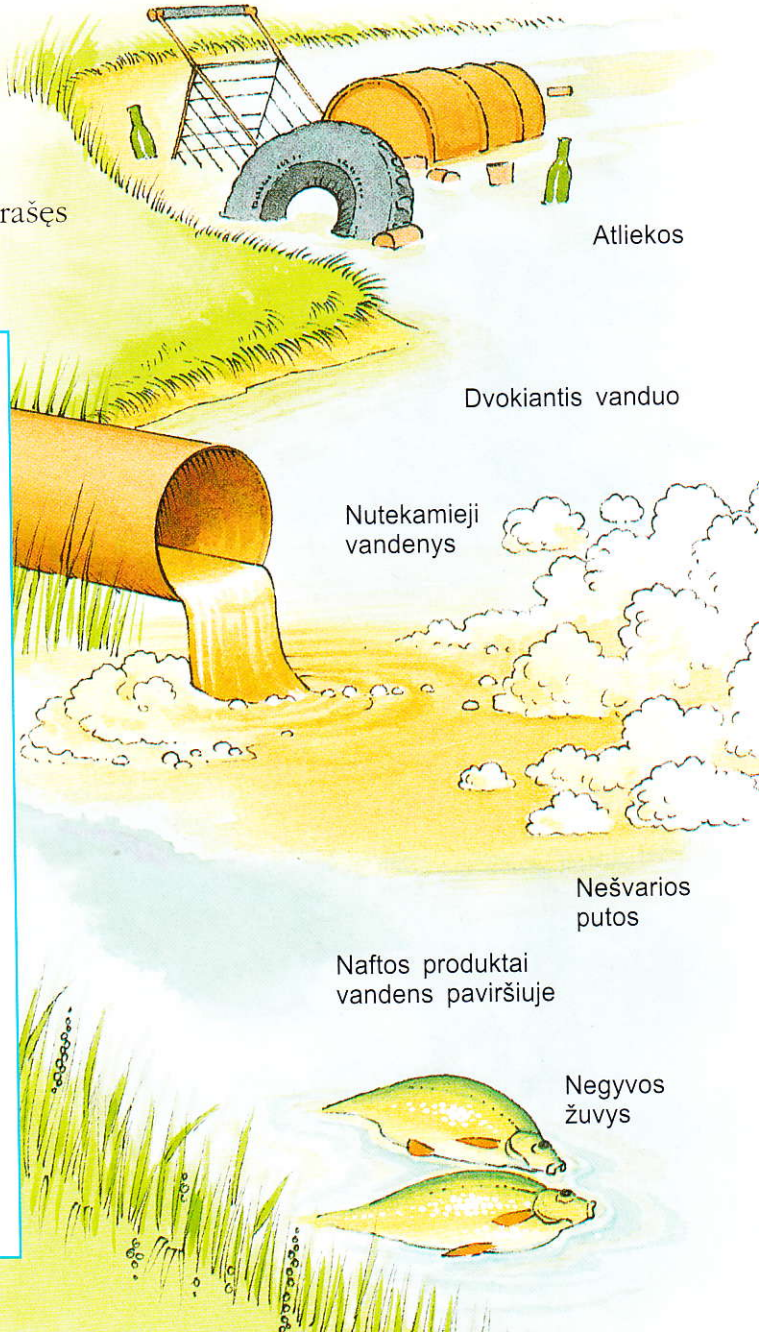

Žvejo žodynėlis

Čia pateikti žvejui žinotini terminai minimi šioje knygoje.

Draudžiamasis sezonas — laikas, kai neršia žuvys. Tuo metu žūklė yra draudžiama.

Gaudymas plūdine meškere — plūdine meškere gaudomos netoli vandens paviršiaus plaukiojančios žuvys.

Gaudymas dugnine meškere — žuvų, gyvenančių gelmėje toliau nuo kranto, gaudymas naudojant svarelius.

Gėlas vanduo — upių, upelių, kanalų, ežerų ir tvenkinių vanduo.

Ištraukimas — žuvies ištraukimas iš vandens.

Kibimas — kai žuvis griebia masalą.

Masalas — įvairios medžiagos, veriamos ant kabliuko, kad jį griebtų žuvis.

Musių lervos — musių lervos naudojamos kaip masalas.

Pakirtimas — koto trūktelėjimas aukštyn tuo metu, kai žuvis griebia masalą, — kad kabliukas įsmigtų į žuvies burną.

Pašaras — smulkios masalo dalelės, mėtomos į vandenį norint sutelkti žuvis gaudymo vietoje.

Pavadėlis — valo atkarpa su kilpa viename ir kabliuku kitame gale, tvirtinama prie pagrindinio valo.

Plūdės sureguliavimas — kad plūdės padėtis vandens paviršiuje būtų tinkama.

Sūrus vanduo — jūrų ir vandenynų vanduo.

Užmetimas — kai meškere sviedžiame valą ir kabliuką su masalu į vandenį.

Užterštumas — kai vanduo labai nešvarus. Toks vanduo kenkia žuvims.

Žūklės įrankiai — visa tai, kas reikalinga žūklei.

Žūklės leidimas — popieriaus lapas, kuriame nurodyta, kur galima žuvauti.

Žuvies varginimas — kai jai leidžiama plaukioti po pakirtimo prieš ištraukiant iš vandens.

Žvejų organizacijos

Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos taryba — Vilnius, Stiklių 6—8, tel. 62 67 35
Draugijos Kauno skyrius — Miško 4, tel. 20 84 38
Draugijos Klaipėdos skyrius — Sodų 4, tel. 21 22 00
Draugijos Šiaulių skyrius — J. Basanavičiaus 41, tel. 44 07 91
Draugijos Panevėžio skyrius — Smėlynės 2a, tel. 46 31 47
Draugijos Marijampolės skyrius — J. Jablonskio 4, tel. 5 19 30

Rodyklė

atkabiklis 24

dirbtiniai masalai 27
draudžiamasis sezonas 4, 31
dugninė meškerė 2, 18—19

gėlas vanduo 3
gėlavandenės žuvys 28
gylmatis 15
graibštelis 2, 22, 23

įrankių dėžutės 3

jūrinės žuvys 29

kabliukai 3, 6, 10, 24, 26
kaip elgtis su pagauta žuvimi 24
kibimas 15, 19
kotai 2, 8, 9
    savo gamybos kotas 6
    lanksti koto viršūnėlė 19

masalas 3, 6, 15, 26
masalų dėžutės 3
mazgai
    paprastas 6, 10, 11
    „kilpa į kilpą" 10, 11, 14, 18
    paprasta kilpa 10, 11
meškerykočio tvarkymas 6
muselės 17
musės lervos 3, 26

pakirtimas 15, 19
pašaras 27
pavadėliai 11, 14, 18
plūdės 2, 3, 14—17
plūdės iš kokteilio šiaudelių 17
plūdinė meškerė 2, 14—15
plūdės darymas 6, 17
plūdės sureguliavimas 15
potvyniai ir atoslūgiai 5

reikmenys 2
ritės 2, 8, 9

sliekai 3, 26
suktukai 18
sūrus vanduo 3
svareliai (plūdinės meškerės) 2, 3
svareliai (dugninės meškerės) 2, 18, 19

užmetimas 7
    nuo kranto 21
    pasimokyk užmesti 13
    per save 20—21
    nuo savęs 12—13
užrašai 24—25
užterštumas 30

valas 3, 6, 9

žūklės leidimai 4
žuvies atkabinimas 24
žuvies ištraukimas 22—23
žuvies paleidimas 25
žuvies svėrimas 25
žuvies varginimas 22
žvejo kodeksas 30
žvejų klubai 30
žvejų organizacijos 31

Dėkojame:
Chris Vaughan, Charlie Marha, Bob Sharp ir John Collins iš OkieBug.

UDK 087.5:59
Pa358

STARTING FISHING
Fiona Patchett
First published in 1998 by
Usborne Publishing Ltd, London
ISBN 0 7460 3120 3

Patchett, Fiona
Pa358 Žūklės pradžiamokslis / Fiona Patchett. — Kaunas: Šviesa, 1999. — 32 p.: iliustr. — (Pirmieji įgūdžiai)
Žodyn., p. 31. — R-klė, p. 32.
ISBN 5-430-02882-7
Ši knygelė — tai praktiškas jaunųjų žvejų vadovėlis. Jame aiškinama, ką turėtų žinoti pradedantysis žvejys: kaip parengti ir užmesti meškerę, kokius masalus naudoti, kaip privilioti žuvis.
Knygelė iš „Usborne" leidyklos „Pirmųjų įgūdžių" serijos.
UDK 087.5:59

Copyright © 1998 Usborne Publishing Ltd
© Vertimas į lietuvių kalbą, leidykla „Šviesa", 1999

ISBN 5-430-02882-7

Akcinė bendrovė leidykla „Šviesa" leidžia šią knygą ir latvių kalba

Serija „Pirmieji įgūdžiai"
ŽŪKLĖS PRADŽIAMOKSLIS
Autorė **Fiona Patchett**
Redaktorė *Kazimiera Navakauskienė*
Lietuvišką tekstą rinko „Šviesos" leidykla
1999 11 09. Tir. 5000 egz. Leid. Nr. 14 067. Užsak. Nr. 991.
Akcinė bendrovė leidykla „Šviesa", Vytauto pr. 25, 3000 Kaunas.
Spausdino AB „Vilspa", Viršuliškių skg. 80, 2056 Vilnius.
Sutartinė kaina

PIRMIEJI ĮGŪDŽIAI

„ŽŪKLĖS PRADŽIAMOKSLIS“ yra praktiškas jaunųjų žvejų vadovėlis. Nuosekliais aiškinimais, piešiniais ir fotografijomis jis apima viską, ką turėtų žinoti pradedantysis žvejys: kada ir kur gaudyti, kaip rengtis, kokius naudoti masalus, kaip tvirtinti prie koto ritę, kokie yra užmetimo būdai, kaip ištraukti žuvį.

„Usborne“ leidyklos „Pirmųjų įgūdžių“ serija skirta daugybei vaikų mėgstamų užsiėmimų. Išsamūs paaiškinimai ir gausūs paveikslėliai padeda greičiau įgyti reikiamų įgūdžių ir tobulėti.

Šios serijos išleista:

Piešimo pradžiamokslis • Tapybos pradžiamokslis
Šachmatų pradžiamokslis
Kulinarijos pradžiamokslis • Siuvimo pradžiamokslis
Sodininkystės pradžiamokslis

ISBN 5-430-02882-7